

**LĒMUMA
PUBLISKOJAMĀ
VERSIJA**

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts konkurence@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 19

(Prot. Nr. 47 2. §)

2019. gada 9. septembrī

Par pagaidu noregulējumu

Lieta Nr. KL\2.2-5\19\14

Par Līguma par Eiropas Savienības darbību 102. pantā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA "Getliņi EKO" un Rīgas pilsētas pašvaldības darbībās

SATURS

I	Lietas būtība	2
II	Lietas dalībnieki	3
1.	Getliņi.....	3
2.	Rīgas pilsētas pašvaldība.....	3
3.	Tīrīga	3
III	Administratīvais process iestādē	3
4.	Lietas ierosināšana un izpēte.....	3
IV	Lietas tvērums	4
5.	Atkritumu savākšana (apsaimniekošana).....	4
	Atkritumu apsaimniekošanas normatīvais regulējums	4
	Atkritumu apglabāšana.....	6
	Pašvaldība kā poligona apsaimniekotāja kapitāldaļu turētājs	7
	Pašvaldība kā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pašvaldības teritorijā organizētājs .	8
	Atkritumu apsaimniekošana Rīgā	9
6.	Saimnieciskas darbības veikšana atkritumu apsaimniekošanā	10

	Pašvaldības autonomā funkcija	10
	Pašvaldības darbība publisko un privāto tiesību jomā	11
	Partnerības noslēgšana	13
	Saimnieciskās darbības veikšana	15
V	Pagaidu noregulējuma piemērošanas noteikumi	17
VI	Pierādījumi par LESD 102. panta iespējamo pārkāpumu	18
7.	Konkrētais tirgus	18
	Konkrētās preces tirgus	18
	Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus	20
	Secinājumi	20
8.	Dominējošais stāvoklis	21
9.	Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana	22
	Konkurences izslēgšana konkrētajā tirgū	23
	Konkurences samazināšanās ietekme saistītos tirgos	24
	Partnerības noslēgšanas ekonomiskais skaidrojums	24
10.	Ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm	29
11.	Secinājums par pierādījumiem par LESD 102. panta iespējamo pārkāpumu	31
12.	Viedokļu izvērtējums	32
VII	Kaitējums konkurencei	38
13.	Viedokļu izvērtējums	39
VIII	Tiesiskais pienākums	40
14.	Samērīgums un interešu līdzsvars	41
15.	Viedokļu izvērtējums	42
IX	Tiesiskā pienākuma izpilde	43

I LIETAS BŪTĪBA

- 1 Konkurences padomes (turpmāk – KP) lēmums par pagaidu noregulējumu pārkāpuma lietā Nr. KL\2.2-5\19\14 “*Par Līguma par Eiropas Savienības darbību 102. pantā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA “Getliņi EKO” un Rīgas pilsētas pašvaldības darbībās*” noteic tiesiskos pienākumus SIA “Getliņi EKO” (turpmāk – Getliņi) un Rīgas pilsētas pašvaldībai (Getliņi un Rīgas pilsētas pašvaldība kopā ‘publiskais partneris’) Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – LESD) 102. panta iespējamā pārkāpuma izbeigšanai (turpmāk – Lēmums).
- 2 Lietas izpētes ietvaros KP pārbaudīja un Lēmumā izvērtēja (i) pierādījumus, kas liecina par Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi darbību atbilstību LESD 102. pantā paredzētajam dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma iespējamam pārkāpumam nešķirotu un dalīti vāktu jeb dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldāšanas tirgū, veicot privātā partnera izvēli iepirkumā par Rīgas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas (turpmāk – SAAS) nodrošināšanu (turpmāk – Iepirkums); un (ii) vai pārkāpuma neizbeigšana var nodarīt būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldāšanas tirgū Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā.

II LIETAS DALĪBNIEKI

1. Getliņi

- 3 Getliņi ir Latvijas komercreģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģistrācijas Nr.40003367816, tās juridiskā adrese – Kaudzīšu iela 57, Rumbula, Stopiņu nov., LV-2130. Uzņēmums apsaimnieko lielāko cieta sadzīves atkritumu poligonu Latvijā “Getliņi”. Getliņi nodrošina Pierīgas atkritumu apsaimniekošanas reģiona (21 pašvaldības) sadzīves atkritumu apglabāšanu, apstrādi un pārstrādi. Uzņēmums veic arī ražošanas atkritumu pieņemšanu un pārstrādi, enerģijas ražošanu, izmantojot atkritumu gāzi, kā arī lauksaimniecības produktu audzēšanu.
- 4 Getliņi kapitāldaļas pieder Rīgas domei (97,7%) un Stopiņu novada domei (2,3%).

2. Rīgas pilsētas pašvaldība

- 5 Rīgas pilsētas pašvaldība ir vietējā pārvalde, kas ar pilsoņu vēlētas pārstāvniecības — domes — un tās izveidoto institūciju un iestāžu starpniecību nodrošina likumos noteikto funkciju, kā arī likuma “Par pašvaldībām” paredzētajā kārtībā Ministru kabineta doto uzdevumu un pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu izpildi, ievērojot valsts un Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses.
- 6 Rīgas pilsētas pašvaldības augstākā lēmēj institūcija ir Rīgas dome. Rīgas dome ir tiesīga izdot saistošus noteikumus un paredzēt administratīvo atbildību par to pārkāpšanu.

3. Tīrīga

- 7 Tīrīga ir Latvijas komercreģistrā 06.06.2019. reģistrēta akciju sabiedrība ar vienoto reģistrācijas Nr. 40203215318 (turpmāk – Tīrīga), tās juridiskā adrese – Vietalvas iela 5A, Rīga, LV-1009.
- 8 Tīrīga ir SIA “CREB Rīga” (turpmāk – CREB) un Getliņi dibināta kopsabiedrība, kuras mērķis ir sniegt sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā. Tīrīga kapitāldaļas pieder SIA “CREB Rīga” (90%) un Getliņi (10%).

III ADMINISTRATĪVAIS PROCESS IESTĀDĒ

4. Lietas ierosināšana un izpēte

- 9 KP 14.06.2019. ierosināja tirgus uzraudzību Nr. TU\2.2-2\19\6 “Par izmaiņām sadzīves atkritumu apsaimniekošanā Rīgā”.
- 10 KP 18.06.2019. veica KL 9. panta piektās daļas 3. punktā noteiktās procesuālās darbības Getliņi un ieguva pierādījumus un informāciju.
- 11 Izvērtējot lietā iegūtos pierādījumus, pamatojoties uz KL 8. panta pirmās daļas 1. punktu un 22. panta pirmo daļu, KP 18.07.2019. ierosināja lietu Nr. KL\2.2-5\19\14 “Par Līguma par Eiropas Savienības darbību 102. pantā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA “Getliņi EKO” un Rīgas pilsētas pašvaldības darbībās” (turpmāk – Lieta).
- 12 Ņemot vērā, ka ierosinātās Lietas iznākums var ierobežot AS “Tīrīga” tiesības un tiesiskās intereses, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 28. panta trešo daļu KP 18.07.2019. pieņēma lēmumu par trešās personas statusa Lietā piešķiršanu Tīrīga.
- 13 KP 19.07.2019. nosūtīja lietas dalībniekiem vēstuli “Paziņojums par Konkurences padomes lēmuma par pagaidu noregulējumu pieņemšanai nepieciešamo faktu konstatēšanu un par

uzaicinājumu iepazīties ar lietā Nr. KL\2.2-5\19\14 "Par Līguma par Eiropas Savienības darbību 102. pantā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA "Getliņi EKO" un Rīgas pilsētas pašvaldības darbībās" esošajiem pierādījumiem un viedokļa izteikšanu" (turpmāk – Paziņojums). Paziņojumā KP Izpildinstitūcija informēja Lietas dalībniekus par tiesībām iepazīties ar Lietas materiāliem, izteikt savu viedokli, iesniegt papildu informāciju un tikt uzklausītiem mutvārdu procesā.

- 14 KP 23.07.2019. nosūtīja Paziņojumu viedokļa izteikšanai arī SIA "Lautus" un SIA "Pilsētvides serviss".
- 15 Ar Lietas materiāliem iepazīnās Tīrīga (01.08.2019. un 09.08.2019.), Getliņi (05.08.2019.) un Rīgas pilsētas pašvaldība (07.08.2019.).
- 16 KP 05.08.2019. saņēma SIA "Lautus" un SIA "Pilsētvides serviss" vēstules, kurā minētie uzņēmumi apstiprināja pakalpojuma sniegšanas pārtraukšanu no 15.09.2019. sakarā ar koncesijas līguma noslēgšanu.
- 17 KP saņēma Lietas dalībnieku rakstveida viedokļus par Paziņojumu – 16.08.2019. Tīrīga un 19.08.2019. Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedokli. Ievērojot Lietas dalībnieku izteiktos lūgumus, KP organizēja Tīrīga (27.08.2019.) un Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi (28.08.2019.) mutvārdu uzklausīšanu.

IV LIETAS TVĒRUMS

5. Atkritumu savākšana (apsaimniekošana)

Atkritumu apsaimniekošanas normatīvais regulējums

- 18 Atkritumi ir jebkurš priekšmets vai viela, no kuras tās valdītājs atbrīvojas, ir nolēmis vai spiests atbrīvoties. Atkritumus iedala dažādi (pēc veida, izcelsmes u.c.), un viens no atkritumu iedalīšanas kritērijiem ir to bīstamība. Ja atkritumiem nepiemīt vismaz viena īpašība, kas tos padara par bīstamiem, atkritumi tiek uzskatīti par sadzīves atkritumiem. Tie ir gan mājsaimniecībā, gan tirdzniecībā, gan arī pakalpojumu sniegšanas procesā vai citur radušies atkritumi, ja tie īpašību ziņā ir pielīdzināmi mājsaimniecībās radītajiem atkritumiem. Mājsaimniecību radītie atkritumi vidēji veido 50 līdz 70 % no kopējā valstī savāktā atkritumu daudzuma¹.
- 19 Valstī darbojas 10 atkritumu apsaimniekošanas reģioni, noteikti katram reģionam izmantojamie atkritumu apglabāšanas poligoni un reģionos ietilpstošās pašvaldības². Atbilstoši normatīvajam regulējumam katrā reģionā radītos un savāktos atkritumus ir atļauts apglabāt tikai konkrētā reģiona teritorijā esošajā poligonā.
- 20 Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumā (turpmāk – AAL) noteikto atkritumu apsaimniekošana³ ir atkritumu savākšana, uzglabāšana, pārvadāšana, reģenerācija un apglabāšana (tai skaitā sadedzināšana sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtās), šo darbību pārraudzība, atkritumu apglabāšanas vietu aprūpe pēc to slēgšanas, kā arī tirdzniecība ar atkritumiem un starpniecība atkritumu apsaimniekošanā.
- 21 Saskaņā ar AAL noteikto atkritumu savākšana ir atkritumu vākšana, lai tos nogādātu uz atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas iekārtām vai tādām iekārtām, kurās tiek veikta

¹ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013. – 2020. gadam (2.7. punkts). Dažādos avotos šī proporcija norādīta atšķirīga. Skat., piemēram, ziņojuma 4. daļu.

² MK 25.06.2013. noteikumi Nr. 337 "Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem"; Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013. – 2020. gadam.

³ AAL 1. panta 7. punkts.

atkritumu sagatavošana reģenerācijai vai apglabāšanai. Atkritumu savākšanu iedala nešķirotu atkritumu savākšanā un šķirotu atkritumu savākšanā jeb atkritumu dalītā savākšanā. Nešķirotā veidā galvenokārt tiek savākti sadzīves atkritumi no mājstāvētniecībām. Dalīti atkritumi tiek savākti gan no mājstāvētniecībām, gan no komersantiem.

- 22 Atkritumu dalītā vākšana ir atkritumu savākšana, atsevišķi nodalot atkritumus pēc to veida un īpašībām, lai nodrošinātu to reģenerāciju vai apglabāšanu⁴. Līdz 31.12.2014. katrā pašvaldībā bija jānodrošina dalītās savākšanas iespējas šādām atkritumu kategorijām: papīram (arī kartonam), plastmasai, stiklam un metālam⁵.
- 23 Atkritumus pēc savākšanas var nogādāt atkritumu uzglabāšanas vietās. Saskaņā ar AAL 1. panta 12. punktu atkritumu uzglabāšana ir atkritumu glabāšana tam speciāli piemērotās un aprīkotās vietās to turpmākai reģenerācijai vai apglabāšanai, izņemot īslaicīgu uzglabāšanu (mazāk par trim mēnešiem) to rašanās, šķirošanas un savākšanas vietās daudzumos, kas nerada kaitējumu videi vai draudus cilvēku veselībai. Nešķirotos sadzīves atkritumus pēc savākšanas parasti neuzglabā, bet nogādā poligonā.
- 24 Atkritumu šķirošana⁶ ir atsevišķu atkritumu veidu manuāla atdalīšana no kopējās atkritumu plūsmas atkritumu rašanās vietā, manuāla vai automatizēta atdalīšana no kopējās atkritumu plūsmas atkritumu savākšanas un šķirošanas vietās, kā arī atkritumu reģenerācijas un atkritumu apglabāšanas iekārtās.
- 25 Atkritumu reģenerācija⁷ ir jebkura darbība, kuras galvenais rezultāts ir atkritumu lietderīga izmantošana ražošanas procesos vai tautstāvētniecībā, aizstājot ar tiem citus materiālus, kuri būtu izmantoti attiecīgajai darbībai, vai atkritumu sagatavošana šādai izmantošanai. Atkritumi var tikt reģenerēti vairākos veidos, un katra no reģenerācijas darbībām atkritumu apsaimniekošanas normatīvajā regulējumā tiek identificēta, piešķirot tai noteiktu kodu.
- 26 Atkritumu pārstrāde⁸ ir viena no atkritumu reģenerācijas darbībām, kurā atkritumu materiālus pārstrādā produktos, materiālos vai vielās atbilstoši to sākotnējam vai citam izmantošanas veidam, ietverot organisko materiālu pārstrādi un izņemot atkritumos esošās enerģijas reģenerāciju un tādu materiālu izgatavošanu, kuri tiks izmantoti par kurināmo vai izrakto tilpju aizbēršanai.
- 27 Sadzīves atkritumi, kas nav izmantojami pārstrādei vai kādā citā no reģenerācijas procesiem, pēc sagatavošanas apglabāšanai tiek apglabāti kādā no Latvijas teritorijā esošajiem atkritumu poligoniem. Atkritumu apglabāšana⁹ ir jebkura cita ar atkritumiem veikta darbība, kas nav uzskatāma par atkritumu reģenerāciju.
- 28 Ir aizliegts apglabāt atkritumus, kas nav sagatavoti apglabāšanai, tādēļ sākotnēji jāveic to sagatavošana apglabāšanai un pēc tam apglabāšana poligonos. Atkritumu sagatavošana apglabāšanai¹⁰ ir reģenerējamu vai kompostējamu atkritumu, kā arī sadzīvē radušos bīstamo atkritumu atdalīšana pirms to apglabāšanas atkritumu poligonā. Atkritumu sagatavošanas apglabāšanai procesā no nešķirotu sadzīves atkritumu masas tiek atdalīta tā atkritumu daļa, ko iespējams pārstrādāt vai reģenerēt kādā citā veidā.
- 29 To, kurā no posmiem atkritumu apsaimniekotājs darbojas un kādas darbības veic, nosaka tam izsniegtajā atļaujā norādītais. Lai saņemtu atkritumu apsaimniekošanas atļauju, atkritumu

⁴ Turpat, 1. panta 9. punkts.

⁵ MK 02.04.2013. noteikumi Nr. 184 "Noteikumi par atkritumu dalītu savākšanu, sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi un materiālu reģenerāciju".

⁶ AAL 1. panta 12.¹ punkts.

⁷ Turpat, 1. panta 13. punkts.

⁸ Turpat, 1. panta 14. punkts.

⁹ AAL 1. panta 17. punkts.

¹⁰ Turpat, 1. panta 18. punkts.

apsaimniekotājs Valsts vides dienestā iesniedz iesniegumu, kurā cita starpā norāda atkritumu apsaimniekošanas darbības, kuru veikšanai nepieciešama atļauja. Katrai ar atkritumu apsaimniekošanu saistītajai darbībai nepieciešama atsevišķa atļauja. Vienas atsevišķas apsaimniekošanas atļaujas saņemšana neierobežo atkritumu apsaimniekotāja iespējas saņemt cita veida atkritumu apsaimniekošanas atļauju. Normatīvajos aktos ir noteikti nosacījumi, kādi jāizpilda atkritumu apsaimniekotājam, lai tas saņemtu katru no atkritumu apsaimniekošanas atļaujām.

- 30 Saskaņā ar normatīvajā regulējumā noteikto Valsts vides dienests izsniedz atļaujas, t.sk. šādu atkritumu apsaimniekošanas darbību veikšanai¹¹:
- 1) atkritumu savākšanai no atkritumu radītājiem, šķiroto atkritumu savākšanas laukumos, atkritumu šķirošanas un pārkraušanas centros vai stacijās, atsevišķu veidu bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu savākšanas punktos (vietās), izlietotā iepakojuma pieņemšanas punktos vai atkritumu savākšanai no atkritumu radītājiem vai sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punktos (vietās) un pārvadāšanai;
 - 2) atkritumu šķirošanai un uzglabāšanai;
 - 3) atkritumu pārvadāšanai.
- 31 Normatīvais regulējums paredz, ka atsevišķa atļauja atkritumu savākšanai, pārkraušanai, šķirošanai vai uzglabāšanai nav nepieciešama, ja atkritumu apsaimniekotājs ir saņēmis atļauju A vai B kategorijas piesārņojošu darbību veikšanai un šajā atļaujā ir iekļauti nosacījumi atkritumu savākšanai, pārkraušanai, šķirošanai vai uzglabāšanai.
- 32 Līdz ar to konstatējams, ka atkritumu apsaimniekošana ietver vairākas darbības un pakalpojumus un katra pakalpojuma nodrošināšanai nepieciešams saņemt atsevišķu atļauju. Tāpat konstatējams, ka atkritumu savākšana un pārvadāšana ir uzskatāmi par pakalpojumiem, kas atkritumu apsaimniekotājam jānodrošina kompleksi.

Atkritumu apglabāšana

- 33 Atkritumu apsaimniekotāji, kas savāc nešķirotos sadzīves atkritumus, galvenokārt tieši no pašvaldības teritorijā esošajām savākšanas vietām (konteineriem nešķirotu sadzīves atkritumu savākšanai), nogādā tos sadzīves atkritumu poligonā.
- 34 Latvijas teritorijā ir 10 sadzīves atkritumu apsaimniekošanas reģioni. To pašvaldību administratīvajās teritorijās, kuras atrodas attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā, radītos sadzīves atkritumus apglabā tikai attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona sadzīves atkritumu poligonā. Pašvaldība slēdz līgumu ar šī poligona apsaimniekotāju par tās administratīvajā teritorijā savākto sadzīves atkritumu apglabāšanu¹².
- 35 Katrā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas reģionā esošā poligona apsaimniekotāja kapitāldaļas pieder attiecīgā reģiona atsevišķām/vairākām/visām pašvaldībām. Pierīgas apsaimniekošanas reģiona sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotāja Getliņi kapitāldaļas pieder Rīgas pilsētas pašvaldībai un Stopiņu novada pašvaldībai.
- 36 Sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotājam ir jānodrošina, ka attiecīgajā poligonā sadzīves atkritumi tiek sagatavoti apglabāšanai vai tiek pieņemti apglabāšanai sagatavoti atkritumi, ja attiecīgajā poligonā netiek veikta sadzīves atkritumu sagatavošana apglabāšanai.
- 37 Atkritumu sagatavošana apglabāšanai ir reģenerējamu vai kompostējamu atkritumu, kā arī sadzīvē radušos bīstamo atkritumu atdalīšana pirms to apglabāšanas atkritumu poligonā. Nešķirotos sadzīves atkritumus pirms apglabāšanas sadzīves atkritumu poligonā nepieciešams

¹¹ MK 13.09.2011. noteikumi Nr. 703 "Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas atļaujas izsniegšanas un anulēšanas kārtību, atkritumu tirgotāju un atkritumu apsaimniekošanas starpnieku reģistrācijas un informācijas sniegšanas kārtību, kā arī par valsts nodevu un tās maksāšanas kārtību", 3. punkts.

¹² AAL 21. panta pirmā daļa.

sagatavot apglabāšanai – apstrādāt (sašķirot) poligonā saņemto nešķirotu sadzīves atkritumu apjomu, sadalot to atkarībā no, piemēram, atkritumu veida vai materiāla.

- 38 Pēc sadzīves atkritumu sagatavošanas apglabāšanai darbību veikšanas apglabāšanai poligonā tiek nodota tikai tā sadzīves atkritumu daļa, kas nav izmantojama tālākai pārstrādei. Poligonu apsaimniekotājiem ir pienākums apglabāt tikai apglabāšanai sagatavotus atkritumus, tāpēc pieprasījumu pēc sagatavošanas apglabāšanai pakalpojuma veido poligonu apsaimniekotāji, ja sagatavošanu apglabāšanai neveic poligona apsaimniekotājs poligona teritorijā.¹³
- 39 Ne no pieprasījuma, ne no piedāvājuma puses atkritumu sagatavošanas apglabāšanai pakalpojums nav aizvietojams ar kādu citu pakalpojumu.
- 40 Tāpat sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojums nav aizvietojams ar citu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu. Ne no pieprasījuma, ne no piedāvājuma viedokļa viena sadzīves atkritumu poligona nodrošinātais sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojums nav aizvietojams ar citā apsaimniekošanas reģionā esošā sadzīves atkritumu poligona nodrošināto apglabāšanas pakalpojumu. Tādējādi katrā atkritumu apsaimniekošanas reģionā esošā sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotājs atrodas monopolstāvoklī sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma nodrošināšanā attiecīgā apsaimniekošanas reģiona teritorijā.
- 41 Rīgā radītie nešķirotie sadzīves atkritumi nogādājami apglabāšanai Pierīgas atkritumu apsaimniekošanas reģiona sadzīves atkritumu poligonā, ko apsaimnieko Getliņi. Līdz ar to Getliņi ir dominējošā stāvoklī atkritumu apglabāšanas pakalpojuma nodrošināšanas tirgū Pierīgas atkritumu apsaimniekošanas reģionā.

Pašvaldība kā poligona apsaimniekotāja kapitāldaļu turētājs

- 42 ES direktīvas 1999/31/EC specifiskais ieviešanas un finansēšanas plāns¹⁴ (turpmāk – Plāns) attiecas uz “Padomes Direktīvas 1999/31/EK (1999. gada 26. aprīlis) par atkritumu poligoniem” (turpmāk – Direktīva 99/31/EK) ieviešanu Latvijā. Lai ieviestu minētās direktīvas prasības, Latvijā tika izstrādāta un uzsākta programmas “Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas stratēģija Latvijā” (“500-”) realizācija, kas iekļauj 10 līdz 12 jaunu atkritumu poligonu celtniecību un esošo atkritumu izgāztuvju slēgšanu. Plānā norādīts, ka “*visnozīmīgākais institucionālais faktors, kas ietekmē direktīvas 99/31/EC [Direktīva 99/31/EK] ieviešanas stratēģiju, ir saistīts ar pašvaldībām, jo tās nodrošinās direktīvas prasību praktisko atbilstību*”¹⁵.
- 43 Saskaņā ar Plānu reģionālo sadzīves atkritumu apsaimniekošanas projektu varēja uzsākt, pašvaldībām pieņemot lēmumu par kopīgas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas un kopīga reģionālā atkritumu poligona izveidi, par obligātu uzskatot noteikumu, ka kopīgā atkritumu apsaimniekošanas sistēmā piedalās pašvaldības, kopā aptverot vismaz 100 000 iedzīvotājus. Lai nodrošinātu sekmīgu reģionālā atkritumu apsaimniekošanas projekta ieviešanu, svarīgi izveidot starppašvaldību organizāciju/uzņēmumu, kam jānodrošina izveidoto atkritumu poligonu apsaimniekošana un ņemto aizdevumu atmaksāšana. Pašvaldības šādu organizāciju izveido realizējamo reģionālo sadzīves atkritumu apsaimniekošanas projektu ietvaros.
- 44 Attiecībā uz pašvaldību iesaisti minētās direktīvas ieviešanā Plānā cita starpā norādīts:
- 1) pēc reģionālā atkritumu poligona celtniecības, kurā iesaistīsies visas reģiona pašvaldības, situācija izmainīsies: darbosies viena sadzīves atkritumu

¹³ AAL 22.panta trešā daļa: “Sadzīves atkritumu poligona īpašnieks vai apsaimniekotājs nodrošina, ka attiecīgajā poligonā sadzīves vai ražošanas atkritumi tiek sagatavoti apglabāšanai, vai arī to, ka poligonā pieņem apglabāšanai sagatavotus atkritumus, ja attiecīgajā poligonā netiek veikta sadzīves atkritumu sagatavošana apglabāšanai”.

¹⁴ Padomes Direktīva 1999/31/EK (1999. gada 26. aprīlis) par atkritumu poligoniem.

¹⁵ Dokuments “ES direktīvas 1999/31/EC specifiskais ieviešanas un finansēšanas plāns”, 5. lpp.

apsaimniekošanas sabiedrība, kura atbildēs par atkritumu apglabāšanu. Sabiedrības kapitāldaļas piederēs reģiona pašvaldībām proporcionāli iedzīvotāju skaitam;

- 2) programmas “500-” projekti tiek uzsākti tikai pēc tam, kad pašvaldību domes/padomes pieņēmušas lēmumu izveidot sadzīves atkritumu apsaimniekošanas reģionu, piedalīties programmā un uzskatīt to par prioritāti. Būtisks priekšnoteikums pašvaldībām ir to piedalīšanās projekta finansēšanā vismaz 10% apmērā no kopējām projekta izmaksām, šis ieguldījums uzskatāms par pašvaldības daļu projektā;
- 3) pašvaldību kā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas projektu finansēšanā iesaistīto dalībnieku pienākumi: i) nodrošināt aizņēmumu garantijas; ii) nodrošināt investīciju projektu ieviešanas garantijas; iii) līdzfinansēt investīciju projektus;
- 4) lai ieviestu Direktīvu 99/31/EK, tika plānoti šādi finansēšanas avoti: Valsts budžets - 12%, kredīti - 13%, subsīdijas (piemēram, ES ISPA fonds¹⁶) - 65%, pašu resursi - 10%.

45 Līdz ar to secināms, ka, lai Latvijā ieviestu Direktīvā 99/31/EK par poligoniem noteiktās prasības, pašvaldībām tika uzlikts pienākums iesaistīties direktīvas ieviešanā, veidojot apsaimniekošanas reģionus un izveidojot starppašvaldību uzņēmumu – poligona apsaimniekotāju. Pašvaldībām tāpat tika uzlikts pienākums iesaistīties sadzīves atkritumu poligona izveides finansēšanā, vismaz 10% apmērā no kopējām izmaksām, kā arī nodrošināt aizņēmumu un investīciju projektu ieviešanas garantijas.

46 Tādējādi pašvaldības, kas ir sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotāja kapitāldaļu turētājas, kā dalībnieki iesaistās atsevišķu lēmumu pieņemšanā, kas attiecas uz poligona darbību.

47 Piemēram, Getliņi valdei ir nepieciešama iepriekšēja dalībnieku sapulces piekrišana šādu jautājumu izlemšanai, t.sk., sabiedrības kārtējā gada budžeta apstiprināšana; līdzdalības iegūšana citās kapitālsabiedrībās, tās palielināšana, samazināšana vai izbeigšana; tādu darījumu slēgšana, kas pārsniedz dalībnieku sapulces noteiktās summas apmēru¹⁷. Līdz ar to secināms, ka Getliņi kapitāldaļu turētāji, t.sk. Rīgas pašvaldība, iestājoties iepriekš minētajiem gadījumiem, iesaistās tādu lēmumu pieņemšanā, kas attiecas uz Getliņi līdzdalību (iesaistīšanos) citās kapitālsabiedrībās, tajā skaitā, kas veiktu atkritumu savākšanu un pārvadāšanu.

Pašvaldība kā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pašvaldības teritorijā organizētājs

48 Likumā “Par pašvaldībām” ir definētas pašvaldību autonomās funkcijas, un viena no tām ir organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu pašvaldības administratīvajā teritorijā. Lai īstenotu minēto funkciju, pašvaldības izvēlas atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēju, kā arī nosaka maksu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.

49 Pašvaldība savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ievērojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu un reģionālos plānus, organizē šādu atkritumu apsaimniekošanu: i) visi sadzīves atkritumi, tai skaitā sadzīvē radušies bīstamie atkritumi; ii) to būvdarbu veikšanas procesā radušies ražošanas atkritumi, uz kuriem neattiecas normatīvie akti par būvniecībā radušos atkritumu un to pārvadājumu uzskaites kārtību (turpmāk — māsaimniecībās radītie būvniecības atkritumi)¹⁸.

50 Pašvaldība publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izvēlas atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu un māsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, šķirošanu un uzglabāšanu attiecīgajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonā, par piedāvājuma izveles

¹⁶ Pirmsiestāšanās strukturālās politikas instruments

¹⁷ Getliņi 18.12.2015. statūti.

¹⁸ AAL 8. panta pirmās daļas 1. punkts.

kritēriju nosakot saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu¹⁹.

- 51 No AAL 18. panta sestās daļas izriet, ka pašvaldībai ir iespēja izvēlēties atkritumu apsaimniekotāju publiskā iepirkuma vai publiskās un privātās partnerības ietvaros.
- 52 Atkritumu apsaimniekošanas normatīvajos aktos ir noteiktas minimālās prasības, kas iekļaujamas darba uzdevumā, pašvaldībai izraugoties sadzīves atkritumu apsaimniekotāju, un atkritumu apsaimniekošanas līgumu būtiskie noteikumi²⁰. Ņemot vērā iepriekš minētās prasības un nosacījumus, ar sadzīves atkritumu apsaimniekošanu saistīto pakalpojumu īstenošanas rezultātā katrā pašvaldībā tiek nodrošināta noteiktu ar vides aizsardzību saistītu mērķu sasniegšana, sekmējot minēto mērķu sasniegšanu valsts līmenī. Atkritumu apsaimniekošanas līgumos tiek noteiktas atkritumu apsaimniekošanā iesaistīto pušu tiesības un pienākumi, t.sk. pakalpojumi, kurus pašvaldības izvēlētais atkritumu apsaimniekotājs sniedz, pieprasot papildu samaksu.
- 53 Pašvaldības izdod saistošos noteikumus par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā, nosakot šīs teritorijas daļījumu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonās, prasības atkritumu savākšanai, arī minimālajam sadzīves atkritumu savākšanas biežumam, pārvadāšanai, pārkraušanai, šķirošanai un uzglabāšanai, kārtību, kādā veicami maksājumi par šo atkritumu apsaimniekošanu, kā arī nosaka pašvaldības pilnvarotas institūcijas un amatpersonas, kuras kontrolē saistošo noteikumu ievērošanu²¹.
- 54 Tāpat pašvaldības, savstarpēji vienojoties, var noteikt kopīgu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonu, kurā ietilpst vairāku viena atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldību administratīvās teritorijas²².
- 55 Pašvaldību kompetencē ir arī noteikt maksu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ietverot tajā maksu par nedalīti vākto un dalīti vākto sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, uzglabāšanu, dalītās atkritumu savākšanas, šķirošanas un infrastruktūras objektu uzturēšanu.
- 56 No minētā secināms, ka pašvaldības kompetencē ir: 1) konkursa kārtībā izvēlēties atkritumu apsaimniekotāju, kas pašvaldības administratīvajā teritorijā (vai atsevišķā apsaimniekošanas zonā, ja pašvaldība nolēmusi pašvaldības teritoriju sadalīt apsaimniekošanas zonās) nodrošinās mājtsaimniecībās radīto visa veida atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, citas ar savāktajiem atkritumiem veicamās darbības (ja tādas nepieciešamas, piemēram, pārkraušana), kā arī pašvaldības teritorijā radīto atkritumu apsaimniekošanai nepieciešamo infrastruktūras objektu uzturēšanu; 2) izdot saistošos noteikumus par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu pašvaldības administratīvajā teritorijā, tajos nosakot, t.sk. pašvaldības daļījumu apsaimniekošanas zonās; 3) noteikt kopīgu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonu, kurā ietilpst vairāku viena apsaimniekošanas reģiona pašvaldību administratīvās teritorijas.
- 57 Līdz ar to pašvaldība nosaka, vai un cik apsaimniekošanas zonās pašvaldības administratīvo teritoriju sadalīt un kādā veidā tiks organizēta atkritumu savākšana un pārvadāšana.

Atkritumu apsaimniekošana Rīgā

- 58 Tā kā Rīgas pilsētas administratīvā teritorija ietilpst Pierīgas atkritumu apsaimniekošanas reģionā, atbilstoši AAL 21. panta pirmajai daļai Rīgas pilsētas pašvaldībai ir jāslēdz līgums ar

¹⁹ AAL 18. panta pirmā daļa.

²⁰ MK 16.08.2016. noteikumi Nr.546 "Noteikumi par minimālajām prasībām, kas iekļaujamas darba uzdevumā, pašvaldībai izraugoties sadzīves atkritumu apsaimniekotāju, un atkritumu apsaimniekošanas līgumu būtiskie nosacījumi."

²¹ AAL 8. panta pirmās daļas 3. punkts.

²² AAL 18. panta trešā daļa.

Getliņi par tās administratīvajā teritorijā savākto sadzīves atkritumu apglabāšanu Getliņi apsaimniekotajā sadzīves atkritumu poligonā.

- 59 Saskaņā ar Rīgas domes saistošajos noteikumos noteikto, Rīgas pilsētas teritorijā ir trīs sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonas²³, un pašvaldība publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izvēlas atkritumu apsaimniekotājus, kuri veiks sadzīves atkritumu apsaimniekošanu katrā no atkritumu apsaimniekošanas zonām²⁴.
- 60 Atbilstoši AAL 18. panta 1.¹ daļai pašvaldība organizē vienu kopīgu publiskā iepirkuma vai publiskās un privātās partnerības procedūru, izvēloties atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu un mājsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, šķirošanu un uzglabāšanu attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas zonā, vai atsevišķas publiskā iepirkuma vai publiskās un privātās partnerības procedūras, izvēloties atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu vai mājsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, šķirošanu un uzglabāšanu.
- 61 Tādējādi šobrīd spēkā esošais normatīvais regulējums nosaka, ka Rīgā ir trīs sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonas, un, lai izvēlētos atkritumu apsaimniekotāju, katrā no zonām organizējama atsevišķa publiskā iepirkuma vai publiskās un privātās partnerības procedūra.
- 62 Atbilstoši šobrīd esošajai faktiskajai situācijai, Rīgas pilsētas pašvaldība vienas publiskās un privātās partnerības procedūras ietvaros, nosakot Rīgu kā vienu apsaimniekošanas zonu, ir noslēgusi Koncesijas līgumu²⁵ ar vienu sadzīves atkritumu apsaimniekotāju.
- 63 Ņemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka, noslēdzot Koncesijas līgumu, Rīgas pilsētas pašvaldība neievēro Rīgas pašvaldības saistošajos noteikumos noteikto un arī KP norādīto par konkurences nodrošināšanas nepieciešamību, t.i., piemēram, noteikt Rīgā vairākas apsaimniekošanas zonas, tādējādi saglabājot iespēju tirgū paralēli darboties vairākiem atkritumu apsaimniekotājiem²⁶.

6. Saimnieciskas darbības veikšana atkritumu apsaimniekošanā

Pašvaldības autonomā funkcija

- 64 Vērtējot, vai pašvaldības rīcība pakalpojumu sniegšanas gadījumā ir publiski tiesiska vai privāttiesiska, var tikt izmantota divpakāpju teorija. Pirmajā pakāpē pašvaldība lemj, vai iedzīvotājiem tiks nodrošināta pieeja pakalpojumiem. Minētajā gadījumā pašvaldības rīcība ir publiski tiesiska. Savukārt otrajā pakāpē tiek risināts jautājums, kā pakalpojumi tiks sniegti. Šajā gadījumā rīcība var būt publiski tiesiska vai privāttiesiska. Jautājums par pakalpojuma sniegšanas veidu attiecas uz otro pakāpi (*Senāta 16.02.2009. spriedums SKA-16/2009 Siltumapgādes pakalpojuma lieta, ¶13*).
- 65 Likuma "Par pašvaldībām" 15. panta pirmās daļas 1. punkts noteic, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus, tajā skaitā sadzīves atkritumu apsaimniekošanu. Atbilstoši minētajai normai pašvaldība uzņemas rūpes par šādu uzdevumu izpildi, ne tikai izdodot normatīvos aktus, bet arī faktiski nodrošina noteiktu publisko pakalpojumu pieejamību, piemērojot risinājumus vietējām iespējām un vajadzībām un koordinējot faktisku īstenošanu ar kopīgu finanšu vadību un pašvaldības normatīvajos aktos

²³ Rīgas domes 17.12.2013. saistošie noteikumi Nr.90 "Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas saistošie noteikumi", 5. punkts.

²⁴ Rīgas domes 17.12.2013. saistošie noteikumi Nr.90 "Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas saistošie noteikumi", 6. punkts.

²⁵ 14.06.2019. starp Rīgas pilsētas pašvaldību un Getliņi, un privāto partneri – Tīrīga noslēgtais koncesijas līgums "Par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu" (turpmāk – Koncesijas līgums).

²⁶ KP 17.03.2017. vēstule Nr. 1-11/332 (adresēta Rīgas domei, Rīgas domes Mājokļu un vides departamentam, VARAM).

piešķirtajiem instrumentiem. Tas attiecas vienlīdz uz atkritumu apsaimniekošanu (*Senāta 20.06.2018. spriedums SKA-170/2018 Ūdenssaimniecības pakalpojumu lieta*, ¶10). No likuma katrā ziņā neizriet, ka pašvaldības pienākums komunālo pakalpojumu ietvaros būtu tikai izdot normatīvos aktus. Pašvaldība ir pati atbildīga par likumā noteiktā komunālā pakalpojuma reālu funkcionēšanu, ne tikai normatīvo aktu izstrādi, kas paredz iespēju iedzīvotājiem organizēties un to īstenot (*Senāta 20.06.2018. spriedums SKA-170/2018 Ūdenssaimniecības pakalpojumu lieta*, ¶¶10, 11). Līdz ar to pašvaldības rīcība, nodrošinot pakalpojuma sniegšanu, var būt gan publiski tiesiska, piemēram, izdodot normatīvos aktus, gan privāttiesiska, piemēram, iesaistoties pakalpojuma reālā sniegšanā (funkcionēšanā).

- 66 Pastāv vairāki veidi, kā pašvaldība var izvēlēties organizēt atkritumu apsaimniekošanu. Pašvaldība var to darīt pati saviem spēkiem, uzdot pašvaldības komersantam vai noligt privātpersonu nodibinātus komersantus. Pēdējā gadījumā pašvaldība to var darīt iepirkuma procedūras vai publiskās un privātās partnerības procedūras veidā (*Senāta 23.01.2015. spriedums SKA-17/2015 Lobbel*, ¶14).
- 67 Tiesai nav tiesiska pamata ierobežot pašvaldības rīcības brīvību un likt tai obligāti izvēlēties atkritumu apsaimniekošanas sniegšanu vienā no iepriekš minētajiem veidiem (*Senāta 23.01.2015. spriedums SKA-17/2015 Lobbel*, ¶14). Piemēram, izvēloties, vai sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldāšanas pakalpojuma nodrošināšanu veikt pašas spēkiem vai sadarboties ar privātiem komersantiem, publiskai personai ir plaša rīcības brīvība, kas balstās politiski definētos mērķos un apsvērumos, kas var būt atkarīgs no tā, cik sociāli orientētu politiku tā īsteno. Tādēļ kontrole pār šādu izšķirošanos nepakļaujas tiesību kritērijiem un tādējādi – tiesas kontrolei (*Senāta 29.12.2014. spriedums SKA-0079-14 ZAAO*, ¶16).
- 68 Vienlaikus tomēr katra pakalpojuma sniegšanas veida izvēles pamatotība un izpilde gan pakļaujas tiesību kritērijiem un līdz ar to uzraugošo iestāžu un tiesas kontrolei. Piemēram, sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldāšanas tirgū tiesā apspriežama pašvaldības Publisko iepirkumu likuma 3. panta pirmās daļas 7. punkta piemērošanas pamatotība, nodrošinot pakalpojumu patstāvīgi (*Senāta 29.12.2014. spriedums SKA-0079-14 ZAAO*, ¶16). Organizējot iepirkumu procedūru, pašvaldības lēmums par iepirkuma līguma slēgšanu ir pakļauts Iepirkumu uzraudzības biroja (turpmāk – IUB) uzraudzībai Publisko iepirkumu likuma noteiktajā kārtībā. Līdzīgi arī koncesijas procedūras komisijas lēmums par līguma slēgšanu ar privāto partneri ir pakļauts IUB kontrolei atbilstoši Publiskās un privātās partnerības likumam.
- 69 Līdzīgi arī katra pakalpojuma sniegšanas veida izvēles pamatotība un izpilde ir pakļauta KL 3. pantā noteiktā mērķa prasībām un KL kontrolei. Atkritumu apsaimniekošanas nozarē nepastāv īpaša, likumdevēja tieši paredzēta tiesību norma, kas aizstāvētu pret nevēlamu konkurenci. Ekonomikas pamatlikumi pirmām kārtām vērsti uz konkurences attīstīšanu, tādēļ vēršanās pret nevēlamu konkurenci netiek uzskatīta par tiesisku interesi, kura būtu aizsargājama. Šādos apstākļos atkritumu apsaimniekošanas nozares normatīvais regulējums neparedz kādas juridiskas personas ekskluzīvas (izņēmuma) tiesības sniegt atkritumu savākšanas un pārvaldāšanas pakalpojumus (*Senāta 17.08.2005. lēmums SKA-394 L&T Hoetika*, ¶¶10–11). Līdz ar to otrās pakāpes ievaros, atbildot uz jautājumu, 'kā pakalpojums tiks sniegts', pašvaldības rīcība ir pakļauta Konkurences likuma 3. pantā noteiktajām mērķa prasībām un KL un LESD kontrolei, ciktāl tā funkcionāli veic vai plāno veikt saimniecisko darbību.

Pašvaldības darbība publisko un privāto tiesību jomā

- 70 Atbilstoši KL 1. panta 9. punktam tirgus dalībnieks ir jebkura persona (arī ārvalsts persona), kura veic vai gatavojas veikt saimniecisko darbību Latvijas teritorijā vai kuras darbība ietekmē vai var ietekmēt konkurenci Latvijas teritorijā. Šāda plaša tirgus dalībnieka definīcija nodrošina to, ka konkurences regulējums attiecas uz visiem tirgus dalībniekiem, kas veic saimniecisko darbību, arī publisko tiesību subjektiem, ja tie veic saimniecisko darbību, neskatoties uz to, kāds

ir tirgus dalībnieka tiesiskais statuss vai kas un kādā veidā to finansē (*Senāta 29.01.2013. spriedums SKA-45/2013 Rīgas brīvostas pārvalde, ¶8*).

- 71 Publisko tiesību juridiskā persona var darboties gan publisko tiesību, gan privāto tiesību jomā. Lai noteiktu, vai persona darbojas publisko vai privāto tiesību jomā, noteicošais ir veicamo funkciju raksturs (*Senāta 28.08.2009. lēmums SKA-736/2009 Rīgas brīvostas pārvalde, ¶4*).
- 72 Eiropas Savienības Tiesa (turpmāk – EST) vairākkārt norādījusi, ka kā “tirgus dalībnieks” kvalificējams ikviens subjekts, kas veic saimniecisko darbību, neatkarīgi no tā juridiskā statusa un finansēšanas veida²⁷. Līdz ar to praksē secināts, ka arī publisko tiesību subjekts var būt saimnieciskās darbības veicējs. Apstākļi, ka subjektam, īstenojot daļu savas darbības, ir piešķirtas publiskās varas pilnvaras, pats par sevi neaizliedz to kvalificēt kā uzņēmumu konkurences tiesību izpratnē attiecībā uz pārējo tās darbību.²⁸ Attiecīgi, veicot publiskās personas darbības izvērtējumu, ir jānošķir tās darbību funkcionalitāte, t.i., vai konkrētā darbība vērtējama kā saimnieciska rakstura vai publiskās varas funkciju veikšana. Tāpat jāņem vērā, ka viena persona vienlaikus var īstenot gan publiskās varas funkcijas, gan veikt saimniecisko darbību.
- 73 Rīgas pilsētas pašvaldība Pētījuma par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības perspektīvām²⁹ (turpmāk – Pētījums) 8. nodaļā izskata vairākas projekta realizācijas alternatīvas:
- Bāzes alternatīva paredz Getliņi finansēt projektu par pašas vai aizņemtiem līdzekļiem, organizēt atkritumu apsaimniekošanu un pakalpojumu apmaksu;
 - Publiskās privātās partnerības (turpmāk arī kā – PPP) alternatīvas paredz institucionālo vai līgumisko PPP attiecīgi uz 20 vai 30 gadiem;
 - Publiskā iepirkuma alternatīva paredz līguma noslēgšanu uz periodu, kas nav ilgāks par 7 gadiem.
- 74 Pētījumā kā pamatotākā izvēle izskatīta publiskā privātā institucionālā partnerība, kas paredz atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas pakalpojuma sniegšanai izveidot jauktu publiskā un privātā kapitāla kopsabiedrību.³⁰ Salīdzinot ar bāzes alternatīvu, kurā Getliņi patstāvīgi organizētu visu darbu, kas saistīts ar atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas pakalpojuma sniegšanu, institucionālās PPP alternatīva paredz pakalpojuma sniegšanai piesaistīt partneri, ar kuru tiek izveidota kopsabiedrība, tādējādi dalot investīcijas un darbības riskus, bet joprojām saglabājot iespēju piedalīties ikdienas lēmumu pieņemšanas procesā, nevis uzņemties tikai un vienīgi uzraugošo vai kontrolējošo lomu.³¹ Līdz ar to Rīgas pilsētas pašvaldības iesaiste atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas pakalpojuma sniegšanā nav tikai saistīta ar normatīvo aktu izdošanu un uzraudzību, bet faktisku iesaistīšanos pakalpojuma sniegšanā kopā ar izvēlēto partneri (*sal. Senāta 20.06.2018. spriedums SKA-170/2018 Ūdenssaimniecības pakalpojumu lieta, ¶¶10–11*). Rīgas pašvaldības un Getliņi iesaisti kopsabiedrības ikdienas darbā apstiprina arī CREB³². Par partnerības noslēgšanu skat. sīkāk nākamajā sadaļā.

²⁷ EST 23.04.1991. spriedums lietā C-41/90 *Höfner un Elser*, ¶21, EST 16.03.2004. spriedums apvienotajās lietās C-264/01, C-306/01, C-354/01 un C-355/01 *AOK Bundesverband u.c.*, ¶46.

²⁸ EST 24.10.2002. spriedums lietā C-82/01 *P Aéroports de Paris*, ¶74.

²⁹ “Pētījums par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības perspektīvām” I sējums, SIA “Geo Consultants” un SIA “Konsorts”, 2018. gada septembris.

³⁰ Skat. arī: Saskaņā ar Rīgas domes 14.02.2017. lēmuma Nr. 4891 “Par publiskās un privātās partnerības Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstībai procedūras uzsākšanu” 2. punktu par publiskās un privātās partnerības procedūru noteikt koncesijas procedūru – konkurss ar pretendentu atlasī, kura rezultātā tiek izvēlēts privātais partneris koncesijas līguma noslēgšanai, atbilstoši kuram publiskais un privātais partneris nodibina jaunu kopsabiedrību saskaņā ar normatīvajiem aktiem par institucionālās publiskās un privātās partnerības realizēšanu.

³¹ Pētījuma ¶¶8.1 – 8.3.1.

³² CREB 14.06.2019. vēstule Nr.2019/06/14/1, 13. lpp.

Partnerības noslēgšana

- 75 Rīgas dome 14.02.2017. pieņēma lēmumu uzsākt publiskās un privātās partnerības procedūru sadzīves atkritumu apsaimniekotāja izvēlei Rīgas pilsētā, par publiskās un privātās partnerības procedūru noteikt koncesijas procedūru, izvēloties institucionālās publiskās un privātās partnerības modeli.³³
- 76 Kopsabiedrības dibināšana. Saskaņā ar Publiskās un privātās partnerības likuma 7. panta pirmo daļu, ja publiskais partneris vēlas veikt pastiprinātu publiskās un privātās partnerības līguma izpildes kontroli un piedalīties kapitālsabiedrības pārvaldē, publiskās un privātās partnerības līguma izpildei var veidot kopsabiedrību. Kopsabiedrību izveido publiskais un privātais partneris, ar kuru publiskais partneris slēdz līgumu. Tādā veidā izveidotā kopsabiedrība kļūst par privāto partneri.
- 77 Rīgas dome 14.02.2017. lēmumā attiecīgi paredzēja, ka publiskais un privātais partneris nodibina jaunu kopsabiedrību saskaņā ar normatīvajiem aktiem par institucionālās publiskās un privātās partnerības realizēšanu. Tāpat, tika noteikts, ka Getliņi valde būs publiskajiem partneriem – Rīgas pilsētas pašvaldībai un Getliņi kopsabiedrībā piederošo kapitāla daļu turētāja.
- 78 Getliņi un Iepirkuma uzvarētājs CREB 31.05.2019. dibināja kopsabiedrību AS “Tīrīga” (līdz 09.07.2019. AS “Rīgas vides pakalpojumi”).³⁴
- 79 No starp Getliņi un CREB noslēgtā Tīrīga dibināšanas līguma izriet, ka Getliņi pieder Tīrīga 10% akciju, bet CREB 90% akciju. Tīrīga valde sastāv no trim valdes locekļiem – diviem CREB un viena Getliņi pārstāvja.
- 80 Akcionāru līgums. No starp Getliņi un CREB 14.06.2019. noslēgtā akcionāru līguma “*Par savstarpējām tiesiskajām attiecībām projekta “Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešana” īstenošanai izveidotās kopsabiedrības ietvaros*” (turpmāk – Akcionāru līgums) izriet, ka Tīrīga akcionāru sapulce bez Getliņi piekrišanas nav tiesīga pieņemt būtiskus lēmumus – (*).³⁵ Tas pats ir nostiprināts Tīrīga statūtos.³⁶
- 81 Tāpat saskaņā ar Akcionāru līgumu privātais partneris jeb CREB ir tiesīgs (*).³⁷
- 82 Pētījumā kā viens no pamatojumiem tam, ka institucionālā partnerība jeb kopsabiedrības izveidošana ir izdevīgākais variants Rīgas SAAS efektīvai funkcionēšanai, tiek skaidrots – *tieša publiskā partnera klātbūtne kopuzņēmumā rada labvēlīgākus priekšnoteikumus pilsētas atkritumu jomas ikdienas un neparedzēto uzdevumu operatīvai risināšanai.*
- 83 Tīrīga ir gan padome, gan valde, katra trīs personu sastāvā. Tīrīga padomes sastāvā ir divi CREB iecelti pārstāvji un viens Getliņi iecelts pārstāvis.³⁸ Šobrīd Tīrīga padomē ir iecelti [pers. A] (padomes priekšsēdētājs)³⁹, [pers. B]⁴⁰ (padomes priekšsēdētāja vietnieks) un [pers. C]⁴¹ (padomes loceklis).
- 84 Savukārt Tīrīga valdē CREB ieceļ divus valdes locekļus un Getliņi ieceļ vienu valdes loekli.

³³ Rīgas domes 14.02.2017. lēmums Nr.4891. “Par publiskās un privātās partnerības Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstībai procedūras uzsākšanu”, prot. Nr. 88, 20. §.

³⁴ 31.05.2019. Tīrīga dibināšanas līgums starp Getliņi un CREB.

³⁵ Akcionāru līgums, 5.3. punkts.

³⁶ Tīrīga statūti, 7.3. punkts.

³⁷ Akcionāru līgums, 7.4. punkts.

³⁸ 14.06.2019. Akcionāru līgums starp Getliņi un CREB

³⁹ [pers. A] ir arī SIA “Clean R” padomes priekšsēdētājs

⁴⁰ Getliņi valdes priekšsēdētājs

⁴¹ Arī SIA “Eco Baltia grupa” valdes priekšsēdētājs un SIA “Eco Baltia vide” valdes loceklis u.c.

Šobrīd valdē ir iecelti valdes priekšsēdētājs [pers. D]⁴² un padomes locekļi [pers. E]⁴³ un [pers. F]⁴⁴. Valdei ir pārstāvības un paraksttiesības tikai visi kopā.⁴⁵ Līdz ar to bez Getliņi ieceltā valdes locekļa Tīrīga valdei nav iespējams parakstīt nekādus dokumentus un īstenot pārstāvību.

- 85 Ir secināms, ka, neraugoties uz to, ka CREB pieder 90% kopsabiedrības Tīrīga akciju, publiskajam partnerim Getliņi kopā ar Rīgas pilsētas pašvaldību ir kontrole pār kopsabiedrības, Koncesijas līguma izpildītāja Tīrīga ikdienas darbību sabiedrības padomes un valdes līmenī, kā arī būtisku lēmumu pieņemšanā sabiedrības akcionāru līmenī. Tas tiek apstiprināts arī Pētījumā,⁴⁶ no kura izriet, ka institucionālā modeļa priekšrocība ir tā, ka konkrētajā gadījumā publiskajam partnerim tiek nodrošināta iespēja piedalīties kopsabiedrības ikdienas darbā un lēmuma pieņemšanā, pateicoties savai pārstāvībai tās vadībā.
- 86 Koncesijas līgums. 14.06.2019. starp publiskajiem partneriem – Rīgas pilsētas pašvaldību un Getliņi, un privāto partneri – Tīrīga tika noslēgts koncesijas līgums “*Par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu*”. Koncesijas līgums regulē attiecības starp publisko partneri (pasūtītāju) – Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi, un privāto partneri (izpildītāju) – Tīrīga.
- 87 Saskaņā ar Koncesija līgumu⁴⁷ Tīrīga kā līguma izpildītājs par saviem līdzekļiem vai piesaistot aizņemtus līdzekļus, nodrošina SAAS ieviešanu, tostarp pakalpojumu⁴⁸ nodrošināšanu. Savukārt Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi kā pasūtītāji piešķir Tīrīga tiesības iekasēt maksu par nešķirotu sadzīves atkritumu savākšanu un izvešanu no Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas. Tāpat Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi Koncesijas līguma izpildes nodrošināšanai nodod Tīrīga bezatlīdzības lietošanā uz projekta īstenošanas laiku Rīgas pilsētas pašvaldības īpašumā esošos zemesgabalus, kas nepieciešami atkritumu dalītās vākšanas laukumu izveidei.⁴⁹
- 88 Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi tiesiskās attiecības koncesijas procedūras ietvaros. Saskaņā ar Publiskās un privātās partnerības likuma 1. panta 15. punktu publiskais partneris var būt vairāki subjekti. Konkrētajā gadījumā publiskā partnera statuss ir gan Rīgas pilsētas pašvaldībai, gan Getliņi. Saskaņā ar Publiskās un privātās partnerības likuma 6. pantu otro daļu Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta (Rīgas pilsētas pašvaldības pārstāvis) un Getliņi savstarpējās attiecības regulē savā starpā noslēgtā “Vienošanās par sadarbību publiskās un privātās partnerības procedūras ietvaros” (turpmāk – Vienošanās).⁵⁰ Vienošanās nosaka, ka koncesijas procedūru, kā arī Publiskās un privātās partnerības likuma 6. panta ceturtajā daļā noteiktos uzdevumus koncesijas procedūras ietvaros veiks Getliņi.
- 89 No Vienošanās izriet, ka Getliņi un Rīgas domes Mājokļu un vides departaments koncesijas procedūras ietvaros izveido darba grupu, kas sastāv no pieciem pušu pārstāvjiem. Kad ir nepieciešams atsevišķs katra publiskā partnera vai tā pārstāvja lēmums, pušu viedokļu saskaņošana notiks minētās darba grupas ietvaros.
- 90 Saskaņā ar minēto vienošanos gadījumos, kad ir nepieciešams kopīgs publisko partneru lēmums, puses lēmumu pieņems balsojot, un izšķirošā ir Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta balss.

⁴² Arī CREB valdes priekšsēdētājs, Clean R valdes loceklis u.c.

⁴³ Getliņi Finanšu direktore

⁴⁴ Arī CREB valdes loceklis u.c.

⁴⁵ firmas.lv informācija par AS “Tīrīga”

⁴⁶ Pētījums, 77. lpp.

⁴⁷ Koncesijas līgums, 11.1. punkts.

⁴⁸ Koncesijas līgums, 1.5.punkts: “atkritumu, tostarp, dalīto atkritumu, savākšana, izvešana un apglabāšana”.

⁴⁹ Koncesijas līgums, 11.2., 11.3. punkts.

⁵⁰ 26.04.2017. Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta un Getliņi “Vienošanās par sadarbību publiskās un privātās partnerības procedūras ietvaros”.

- 91 No Koncesijas līguma izriet, ka gan Rīgas pilsētas pašvaldība, gan Getliņi kopā ir Koncesijas līguma pasūtītājs. Koncesijas līguma ietvaros pasūtītājam noteiktās tiesības, pienākumus un saistības abas puses realizē kopīgi, uzņemoties solidāras saistības.
- 92 Līdz ar to secināms, ka Rīgas pašvaldības un Getliņi iesaistās kopsabiedrības Tīrīga ikdienas darbā kopā ar izvēlēto partneri CREB un veic to privāto tiesību jomā.

Saimnieciskās darbības veikšana

- 93 EST praksē juridiskais standarts, pēc kura noteikt, vai persona rīkojas kā tirgus dalībnieks konkurences tiesību kontekstā, ir tas, vai šī persona veic saimniecisko darbību. Saimniecisko darbību raksturo:
1. Preču un pakalpojumu piedāvāšana tirgū.⁵¹
 - Sadzīves atkritumu apsaimniekošana ir pakalpojums, kas tiek piedāvāts tirgū pakalpojuma saņēmējiem (mājsaimniecībām, uzņēmumiem u.c.). konkursa ietvaros, kā arī Koncesijas līguma izpildes ietvaros.
 2. Ekonomiska un finansiāla riska uzņemšanās no uzņēmuma puses.
 - Konkursa ietvaros visas pasūtītājam noteiktās tiesības un pienākumus Rīgas pašvaldība un Getliņi realizē kopīgi, uzņemoties solidāras saistības:
 - pasūtītājs var pilnībā vai daļēji pārņemt pakalpojumu sniegšanu⁵²;
 - pasūtītājam ir atbildība par vainojamu darbību/bezdarbību Koncesijas līguma izpildes ietvaros⁵³;
 - pasūtītājs ir atbildīgs par Koncesijas līguma saistību neizpildes gadījumā lauztu līgumu (līgumsods 3%)⁵⁴;
 - u.c.
 3. Tas, vai konkrētā aktivitāte varētu tikt nodrošināta no privāta uzņēmuma puses peļņas gūšanas nolūkā.⁵⁵
 - Ņemot vērā to, ka šobrīd nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu Rīgā veic četri privāti uzņēmumi, ir secināms, ka atkritumu savākšanu un pārvadāšanu var nodrošināt privātie uzņēmumi. Līdz ar to atkritumu savākšana un pārvadāšana ir tirgū pieejams pakalpojums.
- 94 Papildus norādāms, ka nav izšķirošas nozīmes peļņas faktiskai gūšanai, lai darbībai piemistu saimnieciskas darbības daba un saimnieciskās darbības veicējs tiktu uzskatīts par tirgus

⁵¹ Centrālais elements, kas apliecina dalību tirgū, ir preču vai pakalpojumu piedāvāšana tirgū. (Skat. EST 16.06.1987. spriedums C-118/85, *Commission v Italy* ¶3 un ¶7; EST 04.03.2003. spriedums T-319/99 *FENIN*, ¶36; O. Odudu, *The Boundaries of EC Competition Law : The Scope of Article 81, 23-56*. Ipp, (Oxford University Press. 2006)).

⁵² Koncesijas līguma 47.punkts.

⁵³ Koncesija līguma 59.1 punkts.

⁵⁴ Koncesija līguma 67.2 punkts.

⁵⁵ Kā arī svarīgi, ka ir jābūt iespējai gūt peļņu no preču vai pakalpojumu piedāvāšanas bez cita spēka pielietošanas (Skat. UK Competition Commission Appeal Tribunal (KAT) 22.05.2002. spriedumu lietā Nr. 1006/2/1/01 *Bettercare Group Limited v. the Director General of Fair Trading*, ¶¶ 71-103; J. L. Buendia Sierra, *Exclusive Rights and State Monopolies under EC Law : Article 86 (Former Article 90) of the EC Treaty*, ¶¶ 1.148-1.213 (Andrew Read trans., Oxford University Press. 1999); EST 16.03.2004. spriedums apvienotajās lietās C-264/01, C-306/01, C-354/01 un C- 355/01, *Aok Bundesverband A.O (AOK)* ¶¶523-533.

Minēto nosacījumu ir skaidrojais Ģenerāladvokāts Jacobs AOK lietā, sakot, ka “novērtējot, vai darbība ir ekonomiska pēc tās rakstura, jānoskaidro, vai principā darbība varētu tikt veikta no privāta uzņēmuma puses, lai saņemtu peļņu.” (Skat. EST 21.04.1991. spriedumu lietā C-41/90, *Höfner and Elser*, ¶22 un EST 12.09.2006. spriedums T-155/04 *Selex Sistemi Integrati Spa*, ¶¶88-89).

dalībnieku.⁵⁶ Kā būtisks apsvēruma ņemams vērā arī tas, ka jau Koncesijas līguma 47. punktā Pasūtītājs (Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi) ir paredzējis iespēju pilnībā vai daļēji pārņemt pakalpojumu sniegšanu no Izpildītāja (Tīrīga), ja Izpildītājs pilnībā vai daļēji nespēj nodrošināt savu pienākumu daļu nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojuma sniegšanā. Kā arī atbilstoši Koncesijas līgumā norādītajam Pasūtītājs piešķir Izpildītājam tiesības iekasēt maksu par nešķirotu sadzīves atkritumu savākšanu un izvešanu Rīgas administratīvajā teritorijā.

- 95 Vienlaicīgi EST vairākkārt secinājusi, ka saimniecisko darbību veido jebkādas darbības, kas saistītas ar preču vai pakalpojumu piedāvāšanu attiecīgajā tirgū⁵⁷. Eiropas Komisija (turpmāk – EK) skaidrojusi, ka funkcionālais saimnieciskās darbības jēdziens ietver jebkuru darbību, kas vērsta uz preču un pakalpojumu tirdzniecību.⁵⁸ Ņemot vērā, ka praksē nav nostiprināta izsmeļoša definīcija par to, kādas darbības ietilpst ‘saimnieciskā rakstura’ tvērumā, Ģenerāladvokāts Jacobs lietā C-218/00 *Cisail* norādīja, ka ir būtiski identificēt, vai tirgus dalībnieks ar savu rīcību ir spējīgs radīt sekas, kuras konkurences tiesību normas tiecas novērst.⁵⁹ Pasūtītāja preces vai pakalpojuma pirkšanas darbība vērtējama kopsakarā ar to, vai preces vai pakalpojums secīgi tiek izmantots saimnieciskajā darbībā⁶⁰. Konkrētajā gadījumā Rīgas pilsētas pašvaldības koncesijas iepirkuma process bija vērsts uz partnera izvēli (atlasī), ar ko kopā vēlāk dibināt kopsabiedrību, tostarp nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu sniegšanai.
- 96 Apvienotās Karalistes Konkurences Komisijas Apelācijas Tribunāls (turpmāk – KAT) 01.08.2002. lietā Nr. 1006/2/1/01 *Bettercare* konstatēja, ka publiskajai personai bija pienākums nodrošināt sociālo aprūpes centru darbību konkrētā reģionā, kura savas kompetences ietvaros slēdza līgumus par minētā sociālā pakalpojuma nodrošināšanu ar privātu kompāniju *Bettercare*. KAT secināja, ka nav pirmšķietamas nozīmes tam, ka publiskā persona ir pakalpojuma saņēmējs, nevis sniedzējs, jo konkurences regulējums ietver sevī aizliegumu noteikt ‘negodīgas pirkuma cenas’ un ‘negodīgus tirdzniecības noteikumus’ kā dominējošam pārdevējam, tāpat arī dominējošā stāvoklī esošam pircējam.⁶¹
- 97 Sadzīves atkritumu apsaimniekošana ir saimnieciska darbība un pašvaldības saņemtā atļauja (līgums) veikt saimniecisko attiecīgo darbību nav nošķirama no pašas saimnieciskās darbības (*Senāta 17.08.2005. lēmums SKA-394 L&T Hoetika*, ¶9). Neatkarīgie pakalpojumu sniedzēji tirgū piedāvā atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus, pēc kuriem Rīgas pilsētas pašvaldībai ir pieprasījums, kurš savukārt tiešā veidā izriet no Rīgas pilsētas pašvaldības lēmuma pildīt tās funkcijas, iesaistoties partnerības noslēgšanā. Pie šāda secinājuma nonācis arī KAT *Bettercare* lietā, norādot, ka, slēdzot līgumu par ārpakalpojumu, publiskā persona iesaistās komercdarījumos par pakalpojumu sniegšanu.⁶² Pakalpojuma nodrošināšana un attīstība partnerībā ar neatkarīgiem pakalpojuma sniedzējiem, nemaina partnerības un tajā iesaistīto dalībnieku veiktās rīcības saimniecisko raksturu gan no publiskā, gan no privātā partnera puses.⁶³ Apstākļi, ka Rīgas pilsētas pašvaldības kopā ar Getliņi sadarbībai ar privāto partneri

⁵⁶ EST 21.04.1991. spriedums lietā Nr. C-41/90 *Höfner and Elser*, ¶22.

⁵⁷ Skat. īpaši EST 18.06.1998. spriedumu lietā C-35/96 *Komisija/Itālija*, ¶36, EST 12.09.2000. spriedumu apvienotajās lietās C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov u.c.*, ¶75, EST 25.10.2001. spriedumu lietā C-475/99 *Ambulanz Glöckner* ¶19.

⁵⁸ EK 15.12.1989. lēmums 89/536/EEC lietā IV/31.734 - *Film purchases by German television stations*; ietverts arī KAT 22.05.2002. spriedumā lietā Nr. 1006/2/1/01 *Bettercare Group Ltd pret Godīgas tirdzniecības ģenerāldirektorātu*, ¶190.

⁵⁹ Ģenerāladvokāta Jacobs 13.09.2001. viedoklis lietā C-218/00 *Cisail*, ¶71.

⁶⁰ EST 04.03.2003. spriedums T-319/99 *FENIN*, ¶¶36–37; EST 11.07.2006. spriedums C-205/03 *FENIN*, ¶26.

⁶¹ KAT 01.08.2002. lēmums Nr.1006/2/1/01 *Bettercare*, ¶193.

⁶² Turpat ¶191.

⁶³ Turpat ¶236.

kopumā ir vides aizsardzības mērķis, nemaina šīs sadarbības saimniecisko darbības dabu.⁶⁴ Visbeidzot secināms, ka galvenais ārpakalpojuma līguma slēgšanas mērķis ir ļaut pasūtītājam vienoties ar neatkarīgiem pakalpojuma sniedzējiem, lai nodrošinātu sabiedrībai labāko un konkurētspējīgāko piedāvājumu⁶⁵, tādējādi arī norādot uz šāda līguma saimniecisko raksturu pēc tā būtības.

- 98 Atbilstoši KL 1. panta 9. punktam par tirgus dalībnieku uzskatāma jebkura persona (arī ārvalsts persona), kura *veic* vai *gatavojas veikt* saimniecisko darbību Latvijas teritorijā vai kuras darbība *ietekmē* vai *var ietekmēt* konkurenci Latvijas teritorijā.
- 99 Balstoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, KP secina, ka kopsabiedrības izveidē publiskās privātās partnerības ietvaros kopsabiedrības dalībnieki veic saimniecisko darbību. Līdz ar to Rīgas pašvaldības un Getliņi darbība, izvēloties privāto partneri un dibinot kopsabiedrību, tostarp nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu sniegšanai, tāpat kā pati pakalpojumu sniegšana ir atzīstama par saimniecisko darbību. Apstākļi, ka Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi izvēlas partneri atbilstoši Publiskās privātās partnerības likumam, nemaina minētās darbības saimnieciskās darbības raksturu. Ņemot vērā minēto, Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi atzīstami par tirgus dalībnieku Konkurences likuma un LESD piemērošanai.
- 100 Kā minēts iepriekš, pašvaldības izvēle atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegt publiskās privātās partnerības veidā pati par sevi ietilpst pašvaldības autonomās funkcijas ietvaros un nav pakļauta neatkarīgai kontrolei. Tomēr izvēlētajā atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma veida pamatotība un izpilde, ciktāl tiek veikta vai plānots veikt saimniecisko darbību, ir pakļauta KL 3. pantam un Eiropas Savienības (turpmāk – ES) konkurences tiesībām.

V PAGaidu NOREGULĒJUMA PIEMĒROŠANAS NOTEIKUMI

- 101 Saskaņā ar Regulas 1/2003⁶⁶ 5. pantu dalībvalstu konkurences iestādēm ir pilnvaras piemērot Līguma 81. un 82. pantu (tagad – LESD 101. un 102. pantu). Šim nolūkam tās pēc savas iniciatīvas vai uz sūdzības pamata var pieņemt lēmumu, ar kuru tostarp nosaka pagaidu pasākumus.
- 102 KL 30. panta pirmajā daļā noteikts, ka, “*ja Konkurences padomes rīcībā ir pierādījumi, kas liecina par Eiropas Savienības konkurences tiesību iespējamo pārkāpumu, un šā pārkāpuma neizbeigšana var nodarīt būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei, Konkurences padome var pieņemt lēmumu par pagaidu noregulējumu*”.
- 103 Kamēr Regula 1/2003 piešķir KP tiesības piemērot pagaidu noregulējumu ES konkurences tiesību iespējamā pārkāpuma gadījumā, šī tiesību institūta saturu konkrētīzē nacionālā tiesību norma – KL 30. pants. Tādējādi KP pagaidu noregulējumu var piemērot, ja: 1) KP rīcībā ir pierādījumi, kas liecina par iespējamu ES konkurences tiesību pārkāpumu un 2) šā pārkāpuma neizbeigšana var nodarīt būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei.

⁶⁴ Sal. KAT 01.08.2002. lēmums Nr. 1006/2/1/01 *Bettercare*, ¶236.

⁶⁵ Turpat *Bettercare*, ¶254.

⁶⁶ Padomes 16.12.2002. Regula (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences tiesību īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (turpmāk – Regula 1/2003).

VI PIERĀDĪJUMI PAR LESD 102. PANTA IESPĒJAMO PĀRKĀPUMU

- 104 KL 30. panta izpratnē, lai piemērotu pagaidu noregulējumu, ir nepieciešami pierādījumi par iespējamu ES konkurences tiesību pārkāpumu. Tas nozīmē, ka vērtējumam lēmumā jāatspoguļo Lietā konstatēto apstākļu sākotnējais faktiskais un juridiskais novērtējums, nevis tam jābūt balstītam uz pilnīgiem faktiem un apstākļiem un tas pabeigtu juridisko novērtējumu. Tas arī nozīmē, ka pierādīšanas standarts lēmumā par pagaidu noregulējumu ir zemāks salīdzinājumā ar to, kas piemērojams lēmumā par pārkāpuma konstatēšanu. Pagaidu noregulējuma gadījumā vērtējumam par pierādījumiem ir jāatspoguļo to, ka pārkāpums ir iespējams un tas var ierobežot konkurenci konkrētajā tirgū, vienlaikus neuzliekot par pienākumu pirmšķietami konstatēt ES konkurences tiesību pārkāpumu.
- 105 Ievērojot iepriekš minēto, ir nepieciešams noskaidrot, vai KP rīcībā ir pietiekami pierādījumi, kas liecina par iespējamu LESD 102. panta pārkāpumu. Pierādījumus par LESD 102. panta iespējamo pārkāpumu novērtē kontekstā ar konkrēto preces tirgu, konkrēto ģeogrāfisko tirgu, tirgus dalībnieka dominējošo stāvokli konkrētajā tirgū un dominējošo stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpumu. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties kā konkurenci samazinoša vai izslēdzoša rīcība.
- 106 Konkrētajā Lietā pārbaudāms, vai Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi rīcība, īstenojot publisko privāto partnerību veidā, kas nešķiroto un dalīto atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū saglabā tikai vienu neatkarīgu pakalpojuma sniedzēju Tīrīga, tādējādi ietekmējot tirgus konkurences struktūru un vairākus pakalpojumu sniedzējus izslēdzot no tirgus, vienlaicīgi liedzot turpmākos 20 gadus jauniem tirgus dalībniekiem iekļūt šajā tirgū, norāda uz iespējamo dominējošo stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpumu nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā.

7. Konkrētais tirgus

- 107 Par konkrēto tirgu KL 1. panta 4. punkta izpratnē uzskatāms konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu.

Konkrētās preces tirgus

- 108 Par konkrētās preces tirgu KL 1. panta 5. punkta izpratnē uzskatāms noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības.
- 109 Koncesijas līguma priekšmets. Koncesijas līgums “Par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu”, kas noslēgts starp Rīgas pilsētas pašvaldību un Getliņi un Tīrīga, nosaka šādu līguma priekšmeta definīciju: “Izpildītājs (...) nodrošina Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu, tostarp” nodrošina:
- 1) sadzīves atkritumu izvešanai nepieciešamo tehniku – specializēto autotransportu;
 - 2) nešķiroto sadzīves atkritumu savākšanas infrastruktūras, tostarp konteineru, pieejamību Rīgas pilsētas iedzīvotājiem;
 - 3) dalīto sadzīves atkritumu savākšanas laukumu esamību Rīgas pilsētas teritorijā;
 - 4) dalīto sadzīves atkritumu savākšanas infrastruktūras, tostarp konteineru, pieejamību Rīgas pilsētas iedzīvotājiem, kā arī dalīto atkritumu šķirošanu;
 - 5) nešķiroto sadzīves atkritumu savākšanu, izvešanu un nodošanu Pierīgas atkritumu⁶⁷ apsaimniekošanas reģiona sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonā “Getliņi”.

⁶⁷ 14.06.2019. noslēgtā Koncesijas līguma 11.1. punkts.

- 110 Līdz ar to konstatējams, ka Koncesijas līgums attiecas uz: 1) sadzīves atkritumiem, t.sk. nešķirotiem un dalītiem; 2) tādām atkritumu apsaimniekošanas darbībām kā savākšana un pārvadāšana. Tādējādi tālākajā izpētes procesā ir jāvērtē ar nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu saistītie pakalpojumi.
- 111 Sadzīves atkritumu dalījums. Sadzīves atkritumi ir mājsaimniecībā, tirdzniecībā, pakalpojumu sniegšanas procesā vai citur radušies atkritumi, ja tie īpašību ziņā ir pielīdzināmi mājsaimniecībās radītajiem atkritumiem⁶⁸.
- 112 Sadzīves atkritumus var iedalīt:
- dalītajos, kas ir atkritumu radītāja (t.i., ikviena fiziska vai juridiska persona, kuras darbība rada atkritumus⁶⁹) šķiroti atkritumi,
 - nedalītajos, kas nav šķiroti, t.i., nešķirotajos sadzīves atkritumos.
- 113 Sadzīves atkritumu savākšana. Atkritumu savākšana ir atkritumu vākšana, arī atkritumu iepriekšēja šķirošana, dalīta vākšana un glabāšana, lai tos nogādātu uz atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas iekārtām vai tādām iekārtām, kurās tiek veikta atkritumu sagatavošana reģenerācijai vai apglabāšanai⁷⁰.
- 114 Atkritumu apsaimniekotājs, kuru saskaņā ar normatīvajā regulējumā noteiktajām prasībām izvēlējusies pašvaldība, atbilstoši pašvaldības saistošajos noteikumos noteiktajam atkritumu minimālajam izvešanas biežumam un līgumos ar atkritumu radītajiem noteiktajai atkritumu izvešanas regularitātei, sadzīves atkritumus (kā šķirotos, tā nešķirotos) savāc, iztukšojot atkritumu konteinerus.
- 115 Gan dalīti vākto, gan nešķirotu sadzīves atkritumu savākšanā pamatā tiek izmantota viena tehnika, atšķiras tikai regularitāte un reisi (maršruti), kuros katrs no minētajiem atkritumu veidiem tiek savākts. Līdz ar to no atkritumu apsaimniekotāja viedokļa nešķirotu atkritumu un dalīti vākto atkritumu savākšana ir aizvietoājama.
- 116 Atkritumu savākšanas pakalpojums ne no atkritumu radītāju, ne atkritumu apsaimniekotāju viedokļa nav aizvietoājams ar citu pakalpojumu.
- 117 Sadzīves atkritumu pārvadāšana. Pēc atkritumu savākšanas apsaimniekotājs, izmantojot to pašu speciālo tehniku, nogādā savāktos atkritumus vietās (vai iekārtās), kur ar atkritumiem tiek veikta viena vai vairākas darbības, piemēram, nešķirotie atkritumi tiek sagatavoti apglabāšanai, dalīti vāktie atkritumi – šķiroti pēc veidiem un materiāliem.
- 118 Atkritumu poligonā drīkst apglabāt tikai apglabāšanai sagatavotus atkritumus. Tāpēc nešķirotos sadzīves atkritumus pirms apglabāšanas ir nepieciešams sagatavot apglabāšanai, t.i., pāršķirot. Iekārtas nešķirotu atkritumu pāršķirošanai un sagatavošanai apglabāšanai var atrasties poligona teritorijā vai citur, sagatavošanu apglabāšanai var veikt poligona apsaimniekotājs vai cits komersants. Atkritumu daļa, kas pēc pāršķirošanas nav izmantojama otrreizējai pārstrādei un ir sagatavota apglabāšanai, apglabājama atkritumu poligonā.
- 119 Savākto atkritumu pārvadāšanu nodrošina pašvaldības izvēlētais atkritumu apsaimniekotājs, kas ir veicis atkritumu savākšanu. Līdz ar to atkritumu savākšana no atkritumu konteineriem un pārvadāšana ir saistīti pakalpojumi. Sadzīves atkritumu pārvadāšanas pakalpojums nav aizvietoājams ar citu pakalpojumu un sniedzams kompleksi ar sadzīves atkritumu savākšanas pakalpojumu.
- 120 Rīgas pilsētas teritorijā savākto nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošanas apglabāšanai iekārtas atrodas Getliņi teritorijā. Līdz ar to apsaimniekotājam Rīgas pilsētas teritorijā savāktie nešķirotie sadzīves atkritumi pēc savākšanas jānogādā Getliņi teritorijā un nešķirotie atkritumi

⁶⁸ AAL 1. panta 3. punkts.

⁶⁹ AAL 1. panta 6. punkts. Atkritumu radītāja jēdziens ietver arī valdītājus un AAL 18. panta devītajā daļā minētās personas

⁷⁰ AAL 1. panta 8. punkts.

(pēc sagatavošanas apglabāšanai) apglabājami Getliņi apsaimniekotajā sadzīves atkritumu poligonā.

- 121 Dalīti savāktos sadzīves atkritumus sadzīves atkritumu apsaimniekotājs nogādā šķirošanas iekārtās, kur tiek veikta atkritumu sašķirošana pa materiālu veidiem (papīrs, kartons, PET, stikls utt.), t.sk. no savāktā apjoma atšķirojot to daļu, kas neatbilst nevienam materiālu veidam un attiecināma uz nešķīrotajiem atkritumiem. Dalīti savāktos atkritumus atkritumu apsaimniekotājs pēc sašķirošanas realizē kā otrreizējo materiālu. Dalīti vāktu atkritumu šķirošana ir neatņemams dalīti savāktu atkritumu apsaimniekošanas posms, ko nodrošina pats atkritumu apsaimniekotājs un tas nav nodalāms kā atsevišķi sniedzams pakalpojums.
- 122 Konkrētās preces tirgus. Konkrētās lietas ietvaros un ņemot vērā esošo normatīvo regulējumu, no pašvaldības kā pasūtītāja viedokļa gan dalīti vāktu, gan nešķīrotu sadzīves atkritumu savākšana un pārvadāšana ir uzskatāma par vienu kompleksu pakalpojumu. Apsaimniekotājs sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu sniedz un atkritumu radītāji to saņem vienotā, pašvaldības noteiktajā kārtībā.
- 123 Minētais pakalpojums no pieprasījuma un piedāvājuma puses nav aizvietojams ar citu pakalpojumu. Pašvaldībai ir noteikts pienākums nodrošināt iespēju pašvaldības iedzīvotājiem un komercsabiedrībām atbrīvoties no visiem sadzīves atkritumiem. Tāpat pašvaldības visu sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu, t.sk. pakalpojuma nodrošināšanai nepieciešamās infrastruktūras nodrošināšanu un uzturēšanu, pieprasa no atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēja (sniedzējiem), ar ko konkursa rezultātā noslēgts līgums (līgumi, ja pašvaldība lēmusi tās administratīvo teritoriju sadalīt vairākās apsaimniekošanas zonās, katrā no tām rīkojot atsevišķu konkursu par sadzīves atkritumu apsaimniekotāja izvēli).
- 124 Neatkarīgi no tā, ka dalīti vāktu un nešķīrotu sadzīves atkritumu savākšanā ir zināmas atšķirības (piemēram, atšķirīgi savākšanas maršruti un regularitāte), un atsevišķos gadījumos ar sadzīves atkritumu savākšanu saistītie pakalpojumi var tikt vērtēti atsevišķi, šīs konkrētās lietas ietvaros visi ar sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu saistītie pakalpojumi definējami kā viens konkrētās preces tirgus, t.i., nešķīrotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšana un pārvadāšana.

Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus

- 125 Par konkrēto ģeogrāfisko tirgu KL 1. panta 3. punkta izpratnē uzskatāma ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šī tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.
- 126 Sadzīves atkritumu apsaimniekošana ir pašvaldības autonoma funkcija. Atbilstoši AAL noteiktajam, pašvaldība konkursa kārtībā izvēlas komersantu, kas tās administratīvajā teritorijā sniegs sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus.
- 127 Getliņi izsludinātā konkursa "Privātā partnera izvēle Rīgas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas nodrošināšanai" nolikumā izvirzītie nosacījumi un Koncesijas līgumā noteiktais attiecas uz Rīgas pilsētas teritoriju.
- 128 Ņemot vērā iepriekš minēto, konkrētās lietas ietvaros par konkrēto ģeogrāfisko tirgu uzskatāma Rīgas pilsētas administratīvā teritorija.

Secinājumi

- 129 Ņemot vērā iepriekš minēto, konkrētās lietas ietvaros konkrētais tirgus ir nešķīrotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā pakalpojumu sniegšanas tirgus.

8. Dominējošais stāvoklis

- 130 Saskaņā ar KL 1. panta 1. punktu un EST praksi⁷¹ dominējošais stāvoklis ir tirgus dalībnieka vai tirgus dalībnieku ekonomisks (saimniecisks) stāvoklis konkrētajā tirgū, ja šis dalībnieks spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties neatkarīgi no konkurentiem, klientiem, piegādātājiem vai patērētājiem.
- 131 Rīgas pilsētas pašvaldībai ir likumā “Par pašvaldībām”⁷² noteikta autonoma funkcija organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā. Pašvaldībai savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ievērojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu un reģionālos plānus, ir pienākums organizēt visu sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.⁷³ Atbilstoši AAL 1. pantam atkritumu apsaimniekošana ir *“atkritumu savākšana, uzglabāšana, pārvadāšana, reģenerācija un apglabāšana (tai skaitā sadedzināšana sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtās), šo darbību pārraudzība, atkritumu apglabāšanas vietu aprūpe pēc to slēgšanas, kā arī tirdzniecība ar atkritumiem un starpniecība atkritumu apsaimniekošanā.*
- 132 Ievērojot minēto, Rīgas pilsētas pašvaldībai ir pienākums organizēt atkritumu apsaimniekošanas procesu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, tostarp nosakot kārtību, kādā notiks atkritumu savākšana un pārvadāšana. Ņemot vērā iepriekš minēto Rīgas pilsētas pašvaldībai piešķirto varu organizēt visu sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, tostarp nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, KP secina, ka Rīgas pilsētas pašvaldībai ir administratīva vara vienpersoniski kontrolēt un ietekmēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanas procesu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, tai skaitā nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu.
- 133 Atkritumu apsaimniekošanas likuma un Publisko iepirkumu likuma normas paredz pašvaldībai rīcības brīvību atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēju izvēlē kādā no trim veidiem:
- (a) iepirkuma procedūrā;
 - (b) publiskās un privātās partnerības procedūrā (PPP);
 - (c) nodrošināt pakalpojuma sniegšanu pašai ar saviem resursiem.
- 134 Rīgas pilsētas pašvaldība ir izvēlējusies īstenot atkritumu apsaimniekošanas funkciju PPP koncesijas procedūras ceļā.⁷⁴ Rīgas pilsētas pašvaldība kopā ar Getliņi ir Koncesijas līguma pasūtītāja un solidāri kopā ar Getliņi uzņemas no Koncesijas līguma izrietošās saistības. Koncesijas procedūras ceļā Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi ir izvēlējušies sadzīves atkritumu apsaimniekotāju (privāto partneri), kurš nodrošinās sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā – CREB.
- 135 Šīs PPP procedūras ietvaros ir izveidota kopsabiedrība Tīrīga, kurā 90% akciju turētājs ir CREB, savukārt Getliņi pārstāv Rīgas pilsētas pašvaldību šajā kopsabiedrībā, turot 10% no kopsabiedrības akcijām. Vienlaikus noslēgtais Koncesijas līgums un Akcionāru līgums paredz Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi kopīgas saistības, turklāt publiskajam partnerim, ņemot vērā tā administratīvo varu un savstarpējos līgumos noteiktu tiesību un atbildības sadalījumu, ir iespējas kontrolēt Tīrīga darbību.

⁷¹ Skat., piem., EST 14.02.1978. spriedumu lietā Nr. C-27/76, *United Brands*, ¶65.

⁷² Likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 1. punkts.

⁷³ AAL 8. panta pirmās daļas 1. punkts.

⁷⁴ Saskaņā ar Rīgas domes 14.02.2017. lēmuma Nr. 4891 “Par publiskās un privātās partnerības Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstībai procedūras uzsākšanu” 2. punktu par publiskās un privātās partnerības procedūru noteikt koncesijas procedūru – konkurss ar pretendentu atlasī, kura rezultātā tiek izvēlēts privātais partneris koncesijas līguma noslēgšanai, atbilstoši kuram publiskais un privātais partneris nodibina jaunu kopsabiedrību saskaņā ar normatīvajiem aktiem par institucionālās publiskās un privātās partnerības realizēšanu.

- 136 Līdz ar to ir secināms, ka Rīgas pilsētas pašvaldībai vienīgajai ir vara brīvi organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā normatīvajos aktos paredzētajos veidos un tā kopā ar Getliņi ir atbildīga par Koncesijas līgumā, ar kuru tiks organizēta sadzīves atkritumu apsaimniekošana turpmākos 20 gadus Rīgā, ietvertajām saistībām, to īstenošanu paredzot Tīrīga kontroles rezultātā.
- 137 Vienlaikus normatīvais regulējums arī nosaka, ka atkritumu apsaimniekotājiem, kuri veic atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, ir jānodrošina savāktu un pārvadāto atkritumu nogādāšanu iekārtās, kurās atkritumus reģenerē vai apglabā⁷⁵. Atbilstoši Ministru kabineta 25.06.2013. noteikumiem Nr.337 “Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem”, Latvija ir iedalīta 10 atkritumu apsaimniekošanas reģionos. Katrā reģionā ietilpstošajās pašvaldībās radītie atkritumi nododami apglabāšanai attiecīgā reģiona sadzīves atkritumu poligonā. Pierīgas reģionā esošais poligons (“Getliņu” poligons) pieder Getliņi, kas savukārt ir Rīgas un Stopiņu pašvaldībai piederošs uzņēmums. Attiecīgi vienīgais sadzīves atkritumu apsaimniekošanas poligons, kurā var veikt Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā savāktu atkritumu apglabāšanu, pieder Getliņi (Rīgas pašvaldībai pieder 97,7% Getliņi kapitāldaļu).
- 138 Līdz ar to secināms, ka Getliņi ir Rīgas pilsētas pašvaldībai piederoša kapitālsabiedrība, kura ir neizbēgams sadarbības partneris kā Koncesijas līguma ietvaros, īstenojot Rīgas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveidi, tā arī neizbēgams sadarbības partneris vertikāli integrētā atkritumu apglabāšanas tirgū Pierīgas reģionā, tostarp Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā. Līdz ar to līguma slēgšana ar Rīgas pilsētas pašvaldību un Getliņi ir būtisks priekšnoteikums atkritumu savākšanas un pārvadāšanas veikšanai un attiecīgi darbībai konkrētajā tirgū. Bez līguma ar pašvaldību, atkritumu apsaimniekotājiem nav iespējams piedāvāt savus pakalpojumus klientiem. Vienīgi no pašvaldības lēmuma ir atkarīgs, vai atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgus dalībnieki iegūs (saglabās) tiesības sniegt pakalpojumus klientiem (*Sal. Senāta 29.01.2013. spriedums SKA-45/2013 Rīgas brīvostas pārvalde, ¶9*).
- 139 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, secināms, ka Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi atrodas dominējošā stāvoklī nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, vienlaikus Getliņi atrodas dominējošā stāvoklī atkritumu apglabāšanas tirgū Rīgas un Pierīgas reģionā.

9. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana

- 140 LESD 102. pantā noteikts, ka “vienam vai vairākiem uzņēmumiem, kam ir dominējošs stāvoklis iekšējā tirgū vai būtiskā tā daļā, šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta kā nesaderīga ar iekšējo tirgu un tiktāl, ciktāl tā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.” Turpmāk normā norādīts, ka dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var jo īpaši izpausties kā [...] “b) ražošanas, tirgus vai tehnikas attīstības ierobežošana, kas kaitē patērētājiem” (izslēdzoša rīcība).
- 141 Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir objektīvs jēdziens, kurš ietver dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka rīcību, kas var ietekmēt struktūru tirgū, kurā tieši attiecīgā tirgus dalībnieka klātbūtnes dēļ konkurence jau ir pavājinājusies, un kas, izmantojot līdzekļus, kuri atšķiras no tiem, kas pastāv normālas preču un pakalpojumu konkurences apstākļos uz tirgus dalībnieku sniegto pakalpojumu pamata, apgrūtina joprojām tirgū esošā konkurences līmeņa saglabāšanu vai konkurences palielināšanos.⁷⁶
- 142 Ar izslēdzošu rīcību saprot dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma rīcību, bloķējot savus

⁷⁵ AAL 20. panta otrā daļa.

⁷⁶ VT 09.09.2009. spriedums lietā T-301/04, *Clearstream Banking AG*, ¶140.

konkurentus vai potenciālos konkurentus konkurenci ierobežojošā veidā, tādējādi traucējot efektīvu konkurenci, ietekmējot patērētāju labklājību, tostarp nosakot augstākas cenas, pazeminot kvalitāti vai ierobežojot patērētāja izvēli.⁷⁷

- 143 Konkrētajā lietā tiek vērtētas Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi darbības nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas tirgū (*Sal. Senāta 26.09.2013. rīcības sēdes lēmums SKA-408/2013 Rīgas brīvostas pārvalde, ¶5*), kurā Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi, īstenojot SAAS projektu koncesijas procedūras ceļā, izveido monopolstāvokli kopā ar izvēlēto partneri. Tīrīga būs vienīgais nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas pakalpojumu sniedzējs turpmākos 20 gadus. Līdz ar to šāda rīcība maina tirgus struktūru, likvidējot pastāvošo konkurenci un uz 20 gadiem slēdzot nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas pakalpojumu tirgu jauniem tirgus dalībniekiem.
- 144 Vienlaikus, šādā veidā izslēdzot konkurenci nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas tirgū Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, tiek ierobežota konkurence arī ar konkrēto tirgu saistītajos tirgos, piemēram, pārstrādes tirgos.

Konkurences izslēgšana konkrētajā tirgū

- 145 Rīgas pilsētas pašvaldībai saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 1. punktu ir īpaša vara sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanā Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā. Līdz noslēgtās publiskās un privātās partnerības darbības uzsākšanai Rīgas pilsētas pašvaldība ir organizējusi sadzīves atkritumu, tostarp nešķiroto un dalīto, savākšanu un pārvaldīšanu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, noslēdzot līgumus ar četriem atkritumu apsaimniekotājiem⁷⁸ – SIA “Clean R”, SIA “Pilsētvides serviss”, SIA “Eco Baltia vide”⁷⁹ un SIA “Lautus”.
- 146 Rīgas pilsētas pašvaldība, izmantojot savu varu nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas tirgū un pieņemot lēmumu par publiskās un privātās partnerības procedūras piemērošanu, paredzot tirgū vienu pakalpojuma sniedzēju Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, un kopā ar tai piederošu kapitālsabiedrību – Getliņi – iesaistoties apsaimniekotāja Tīrīga darbībā un kontrolē, panāca konkurences izslēgšanu konkrētajā tirgū Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā uz Koncesijas līguma termiņa laiku – 20 gadiem.
- 147 Vērtējot dabisku tirgus attīstību, pakalpojumu saņēmējiem patstāvīgi izdarot izvēli par piemērotāko, cenas un pakalpojumu sniegšanas noteikumu ziņā izdevīgāko piedāvājumu, Tīrīga nebūtu iespējams pārņemt visus klientus atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas tirgū, turklāt 90 dienu laikā no Koncesijas līguma noslēgšanas, proti, līdz 15.09.2019. Konkrētajā gadījumā visu klientu pārņemšana atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas tirgū panākta, Rīgas pilsētas pašvaldībai un Getliņi, izmantojot likumā noteiktās funkcijas konkurenci izslēdzošā veidā. Kā atzīts tiesu praksē, ja tirgus dalībniekam ir pieejami ietekmes līdzekļi publisko tiesību jomā, ar kuriem šis tirgus dalībnieks var ietekmēt konkurenci tirgū, tad šo ietekmes līdzekļu izmantošana vērtējama kā tirgus varas izpausme (*Senāta 26.09.2013. rīcības sēdes lēmums SKA-408/2013 Rīgas brīvostas pārvalde, ¶6*).
- 148 Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi rīcības rezultātā tiek izslēgta konkurence nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanā un pārvaldīšanā Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, liedzot iespēju vismaz 20 gadu periodā jaunu tirgus dalībnieku ienākšanai konkrētajā tirgū.

⁷⁷ Komisijas paziņojums – Norādījumi par Komisijas prioritātēm, piemērojot EK līguma 82. pantu dominējošu uzņēmumu ļaunprātīgai, izslēdzošai rīcībai. 19. punkts.

⁷⁸ Publiski pieejama informācija Rīgas domes mājokļu un vides departamenta mājaslapas sadaļā par Atkritumu apsaimniekošanu Rīgā, <https://mvd.riga.lv/nozares/vides-parvalde/atkritumu-apsaimniekosana/>.

⁷⁹ Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi 19.09.2019. viedokļa 28.lpp norāda, ka atkritumu apsaimniekošanas līgums noslēgts arī ar SIA “EKO Kurzeme”, kas kopā ar SIA “Eco Baltia vide” veido vienu tirgus dalībnieku.

Konkurences samazināšanās ietekme saistītos tirgos

- 149 Nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas konkrētais tirgus ir saistīts ar citiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgiem, piemēram, sadzīves atkritumu tirdzniecības tirgiem⁸⁰, pārstrādes tirgiem.
- 150 Pēc šķirošanas iegūto materiālu sadzīves atkritumu apsaimniekotājs realizē pārstrādātājiem kā otrreizējo izejvielu. Ja pirms Koncesijas līguma noslēgšanas četri sadzīves atkritumu apsaimniekotāji varēja realizēt Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā savāktos un pāršķirotos sadzīves atkritumus (kā otrreizējo izejvielu) pārstrādātājiem savstarpējas konkurences apstākļos, tad Koncesijas līguma rezultātā tikai viens sadzīves atkritumu apsaimniekotājs iegūs visus dalīti vāktos atkritumus, ko pēc šķirošanas realizēs kā otrreizējo izejvielu, izmainot šī tirgus struktūru.
- 151 Vērtējot sadzīves atkritumu pārstrādes tirgu, jāņem vērā, ka katra atkritumu (materiāla) veida pārstrādi veic atšķirīgi, izmantojot atšķirīgas iekārtas, procesus utt. Tādējādi arī katra atkritumu veida pārstrāde ir jāvērtē atsevišķi. Pēc Koncesijas līguma noslēgšanas viens sadzīves atkritumu apsaimniekotājs savā rīcībā iegūs visus dalīti vāktos atkritumus, kas tiks realizēti dažādiem pārstrādātājiem, atkarībā no tā, kāda materiāla pārstrādi veic attiecīgais pārstrādes veicējs, tādējādi ietekmējot dažādu materiālu veidu pārstrādes tirgus.
- 152 Atkritumu tirgotāji pērk un pārdod atkritumus, t.sk. arī neiegūstot tos turējumā. Ja pirms Koncesijas līguma noslēgšanas atkritumu tirgotāji varēja iepirkt atkritumus to tālākai realizācijai no četriem apsaimniekotājiem, tad Koncesijas līguma rezultātā atkritumu tirgotājiem potenciāli būs viens sadarbības partneris, no kā iepirkt Rīgas administratīvajā teritorijā savāktos dalīti vāktos atkritumus. Līdz ar to tiks ietekmēta konkurence atkritumu tirdzniecībā.

Partnerības noslēgšanas ekonomiskais skaidrojums

- 153 KP konstatē, ka Pētījuma ietvaros nav vērtētas alternatīvas, kas apsver sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā sniegšanu vairākiem pakalpojumu sniedzējiem. Pētījuma pirmajā rindkopā, kur aprakstīts līguma izpildes mērķis un uzdevumi, jau izlasāms, ka projekts sagatavots Rīgas pilsētas administratīvajai teritorijai kopumā, pieņemot, ka visa Rīgas pilsēta ir viena atkritumu apsaimniekošanas zona⁸¹. Rīgas pilsētā radītais sadzīves atkritumu apjoms veido nepilnus 50% no kopējā Latvijā radītā atkritumu apjoma⁸². Ņemot vērā, ka Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā tiek radīts Latvijā būtisks atkritumu apjoms, Pētījumā nav atrodams vērtējums par izvēlētas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas efektivitātes ieguvumiem, ja tiktu saglabāta konkurence nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū. Līdz ar to Pētījums veikts un tajā paredzētais risinājums īstenots uz pieņēmuma, nevis ekonomiska novērtējuma pamata, ka visefektīvākais risinājums ir visu Rīgas atkritumu apsaimniekošanu zonu apvienošana un viena partnera izvēle.
- 154 Atsevišķu atkritumu apsaimniekošanas zonu pastāvēšanai ir būtiska nozīme tirgus attīstībā. Nododot visu Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanu vienam apsaimniekotājam, ilgtermiņā mazināsies konkurētspējīgu tirgus dalībnieku skaits, kas varētu paralēli apkalpot Rīgas tirgu, kā arī tiek nostiprināta minētā tirgus dalībnieka vara, garantējot būtiskas priekšrocības, startējot konkursā uz nākamo termiņu.

⁸⁰ AAL 1.panta 19.punkts: “(..) jebkura persona, kas rīkojas savā vārdā, lai pirktu un pēc tam pārdotu atkritumus, arī tāda persona, kas nesāņem atkritumus turējumā”.

⁸¹ Pētījums (2018.g. decembra versija), 5. lpp.

⁸² Turpat, 53. lpp.

- 155 Pētījumā ir konstatēts, ka Rīgas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības un pilnveidošanas nepieciešamību nosaka trīs galvenās faktoru grupas: Vides faktori; Kvalitātes faktori un Pārvaldības faktori. Sistēmas attīstības pamatuzdevums ir atkritumu radītās ietekmes uz vidi samazināšana, kas ietver atkritumu reģenerācijas / pārstrādes apjomu palielināšanu. Pētījumā teikts, ka pašreizējās situācijas analīze liecina, ka šobrīd gan Rīgas pilsētā, gan arī valsts mērogā sadzīves atkritumos esošu pārstrādei, reģenerācijai derīgu materiālu atgūšanas īpatsvars ir neapmierinošs, un tādēļ nepieciešams pilnveidot gan tehnoloģiskos, gan organizatoriskos risinājumus.⁸³
- 156 Lai risinātu šo situāciju, ir analizētas trīs iespējamās rīcības alternatīvas, kas ietver atšķirīgas piedāvāto tehnoloģisko risinājumu kopas⁸⁴. Pētījumā veikts kvantitatīvais nepieciešamo iekārtu, aprīkojuma, tehnisko līdzekļu novērtējums Rīgas pašvaldībai kopumā⁸⁵, tomēr nav veikta detalizēta analīze par tirgū esošo pakalpojumu sniedzēju infrastruktūru. Visas analizētās alternatīvas paredz, ka ir nepieciešama būtiska infrastruktūras atjaunošana (piemēram, atkritumu savākšanas transportlīdzekļu parka atjaunošana), taču nav vērtēts, kādā stāvoklī ir tirgū esošā infrastruktūra un kāds būtu investīciju ietaupījums, ja tiktu konstatēts, ka pilnā vai daļējā apmērā nepieciešamā infrastruktūra tirgū jau ir pieejama un to nav nepieciešams atjaunot. Jebkurā gadījumā nav analizēts, kāpēc visefektīvākais veids vides, kvalitātes vai pārvaldības prasību izpildei ir investīciju veikšana, nesaglabājot konkurenci nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū.
- 157 Jāņem vērā, ka šobrīd tirgū esošie četri konkurenti ar esošo infrastruktūras kapacitāti kopīgi spēj veiksmīgi apkalpot Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgu, taču pēc Koncesijas līguma noslēgšanas daļa infrastruktūras no tirgus pazudīs un to būs nepieciešams aizstāt, kas prasīs papildu izmaksas. Ja Pētījumā atsevišķi tiktu vērtēta arī esošo tirgus dalībnieku infrastruktūra, iespējams, ka visus izvirzītos vides, pakalpojuma kvalitātes un pārvaldības mērķus varētu sasniegt, vienlaikus saglabājot konkurenci, turklāt būtiski samazinot investīcijām nepieciešamo apjomu, jo tās tiktu pakļautas savstarpējam konkurences spiedienam. Šis apsvērums papildus pamato nepieciešamību sadalīt Rīgas pilsētas administratīvo teritoriju vairākās atsevišķās atkritumu apsaimniekošanas zonās.
- 158 KP neapgalvo, ka Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas sistēmā nav nepieciešamas nekāda veida investīcijas jeb infrastruktūras atjaunošana, taču uzsver, ka konkrēto tirgu iespējams attīstīt uz jau esošās infrastruktūras bāzes, tādā veidā samazinot investīciju apjomu un saglabājot tirgū konkurenci. Pētījuma ietvaros nav atspoguļots tirgū esošo dalībnieku viedoklis par nozares attīstības perspektīvām un iespējām, līdz ar to nav iegūts tirgus dalībnieku viedoklis par noteikto mērķu sasniegšanas iespējām attīstot esošo sistēmu, piesaistot investīcijas un atjaunojot nepieciešamo infrastruktūru konkurences, nevis monopolstāvokļa apstākļos.
- 159 Pētījumā ir uzskaitītas visu alternatīvu īstenošanas izmaksas⁸⁶, kādas būtu nepieciešamas jaunās sistēmas izveidei, taču ne pašā Pētījumā, ne pievienotajos pielikumos nav sniegti detalizēti aprēķini, kas pamato nepieciešamo investīciju apjomu. Piemēram, Pētījuma autori norāda, ka

⁸³ Pētījums (2018.g. decembra versija), 32. lpp.

⁸⁴ Pirmā jeb “**minimālā alternatīva**” ir izstrādāta ar mērķi nodrošināt tikai pašus nepieciešamākos pasākumus sistēmas pilnveidošanai tādejādi nodrošinot zemākās investīciju izmaksas. Otrā jeb “**optimālā alternatīva**” ir izstrādāta iekļaujot plašāku pasākumu loku, t.sk. pasākumus, kuri nav obligāti, bet ir vēlami sistēmas attīstības nodrošināšanai, vienlaicīgi šajā alternatīvā tiek saglabāta saikne ar esošo sistēmu un tiek paredzēta esošās sistēmas elementu iekļaušana. Trešajā jeb “**maksimālajā alternatīvā**” ir apkopoti visi labākie pieejamie tehniskie risinājumi. Kvantitatīvais nepieciešamo iekārtu, aprīkojuma, tehnisko līdzekļu novērtējums veikts Rīgas pašvaldībai kopumā.

⁸⁵ Pētījums (2018.g. decembra versija), 34. lpp.

⁸⁶ Turpat, 40. lpp.

ir nepieciešama transportlīdzekļu parka nomaiņa 80 transportlīdzekļu apmērā (atbilstoši infrastruktūras nodrošinājumam 2017. gadā atkritumu pārvadāšanai izmantotais specializētais autotransports ir aptuveni 70-90 transportlīdzekļi⁸⁷), kas atkarībā no izvēlētās alternatīvas izmaksā no 11,6 miljoniem EUR līdz 12,8 miljoniem EUR. Taču nav sniegti aprēķini, kā Pētījuma autori nonākuši pie attiecīgā izmaksu apmēra. Pat, ja šādai prasībai izskaidrojums pastāv, Pētījums neanalizē, kāpēc pakalpojumu visefektīvāk var nodrošināt tikai viens atkritumu apsaimniekotājs.

- 160 Pētījuma autori arī rekomendē projekta īstenošanu veikt 20 gadu periodā. Kopējais projekta plānoto investīciju apmērs pirmajos trīs gados ir aptuveni 27 miljoni eiro, kas ietver autoparka nomaiņu, konteineru maiņu un aprīkošanu ar RFID čipiem, šķirotu atkritumu savākšanas laukumu un punktu izveidi, pazemes konteineru izbūvi, kā arī šķirošanas infrastruktūras izveidi. Taču, ņemot vērā, ka pastāv automašīnu vecuma ierobežojums (autoparka daļa, kas vecāka par astoņiem gadiem jānomaina pret jaunu), kā arī konteineru lietderīgo lietošanas periodu, visa līguma darbības periodā kopējās investīcijas plānotas 100 miljonu eiro apmērā⁸⁸. Galvenais arguments, ar ko tiek pamatota šāda laika perioda (20 gadi) izvēle, ir ievērojamais nepieciešamo investīciju apjoms. Saskaņā ar ieguldīšanas perioda laika grafiku investīciju ieguldīšanas periods noslēdzas jau projekta 4. gadā, kas prasa ievērojamu finansiālās kapacitātes slogu projekta pirmajos gados. Nav saprotams, kādēļ Pētījuma autori nav apskatījuši pakāpenisku projekta investīciju ieguldīšanas iespēju ilgākā laika termiņā, sadalot projektu vairākos atsevišķos etapos. Investīciju pakāpeniska ieviešana, attiecīgi pagarinot ieguldīšanas periodu, varētu sabalansēt ievērojamo finansiālo slogu. Arī šai kontekstā Pētījumā nav informācijas, vai nepieciešamās investīcijas nešķirotu un dalītu sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū nevar veikt vairāk par vienu atkritumu apsaimniekotāju konkurences apstākļos. Pētījumā izdarītie secinājumi attiecībā uz īstenojamo projektu ir balstīti uz Pētījumā izdarītajiem pieņēmumiem, taču vairāki pieņēmumi, kas būtiski ietekmē apsaimniekojamo atkritumu apjoma prognozi, nav pamatoti un to izcelsmes avots vai aprēķini nav skaidri definēti vai pārbaudāmi.
- 161 Piemēram, viens no aspektiem, kas būtiski ietekmē apsaimniekojamo atkritumu apjoma prognozi nākamo divdesmit gadu laikā, ir iedzīvotāju skaita prognoze. Pētījuma autori uzsver, ka *“prognozes ticamību lielā mērā ietekmē demogrāfiskās un IKP dinamikas prognožu atbilstība faktiskajai situācijai, tādēļ pārskata periodā nepieciešams aktualizēt IKP un iedzīvotāju skaitu raksturojošos datus, īpaši uzmanību pievēršot iedzīvotāju skaitam, jo līdzšinējā pieredze rāda, ka iedzīvotāju skaita izmaiņas atstāj daudz būtiskāku ietekmi nekā IKP⁸⁹”*. Rīgas pilsētas iedzīvotāju skaita prognoze ir izteikta, atsaucoties uz EUROSTAT izstrādāto prognozi Latvijai kopumā, taču datubāzē, uz kuru Pētījuma autori ir atsaukušies, nav pieejama informācija par Rīgas pilsētas iedzīvotāju demogrāfiskajām tendencēm. Līdz ar to nav saprotams, uz kādiem pieņēmumiem balstīta Rīgas pilsētas iedzīvotāju skaita prognoze nākamajiem divdesmit gadiem. Salīdzinot prognozētā iedzīvotāju skaita dinamikas tendences pētījuma divās versijās, kas veiktas 2016. gada un 2018. gadā, redzams, ka prognozes būtiski atšķiras, pirmajā gadījumā 2036.gadā iedzīvotāju skaits ir 495 145, otrā gadījumā 623 387.
- 162 Aktuālajā Pētījuma versijā Rīgas pilsētas iedzīvotāju skaita attīstības prognoze ir ievērojami optimistiskāka, proti, 2018. gada Pētījuma versijā salīdzinājumā ar 2016. gada versiju iedzīvotāju skaita samazinājums ir daudz mērenāks, piemēram, 2036. gadā iedzīvotāju skaita prognoze Rīgas pilsētā ir par 128 tūkstošiem iedzīvotāju jeb 26% augstāka. Ir konstatējams, ka iedzīvotāju skaita prognozes abās pētījuma versijās ir atšķirīgas. Ņemot vērā, ka uz šo pieņēmumu balstīti visi projekta aprēķini, arī izdarītie secinājumi un attiecīgie projekta aprēķini ir apšaubāmi.

⁸⁷ Pētījums (2018.g. decembra versija), 28. lpp.

⁸⁸ CREB 14.06.2019. vēstule Nr. Nr.2019/06/14/1, 12-13. lpp.

⁸⁹ Pētījums (2018.g. decembra versija), 30. lpp.

Efektivitātes ieguvumu kritēriji

- 163 EK ir norādījusi, ka dominējošs uzņēmums ar efektivitātes radītiem ieguvumiem var attaisnot savu rīcību, kas ir cēlonis konkurences mazināšanai tad, ja tiek nodrošināts, ka patērētājam netiek nodarīts nekāda veida kaitējums. Šajā sakarā ar pietiekami augstu varbūtības pakāpi un pamatojoties uz pārbaudāmiem pierādījumiem dominējošam uzņēmumam ir jāpierāda, ka ir izpildīti šādi savstarpēji papildinoši nosacījumi:
- efektivitātes ieguvumi rodas vai var rasties minētās rīcības rezultātā. Pie šiem ieguvumiem, piemēram, pieder tehniski uzlabojumi, kas ceļ attiecīgās preces kvalitāti, un izmaksu samazināšana saistībā ar ražošanu vai izplatīšanu;
 - minētā rīcība ir obligāts priekšnoteikums šiem efektivitātes radītiem ieguvumiem, proti, šai rīcībai nedrīkst būt nevienas alternatīvas, kam būtu mazāka negatīva ietekme uz konkurenci un ar kuru varētu panākt tādus pašus ieguvumus no efektivitātes;
 - rīcības radītie iespējamie efektivitātes ieguvumi atsver jebkuru varbūtējo negatīvo ietekmi uz konkurenci un patērētāja labklājību attiecīgajos tirgos;
 - rīcība nelikvidē efektīvu konkurenci, novēršot visus vai vairumu esošās vai potenciālās konkurences avotus. Savstarpējā uzņēmumu konkurence ir viens no galvenajiem ekonomikas efektivitātes dzinējspēkiem, tostarp arī tādi dinamiski ieguvumi kā inovācijas. Ja nebūtu konkurences, dominējošam uzņēmumam nebūtu nekādas motivācijas arī turpmāk radīt ieguvumus, kuri pamatojas uz efektivitāti, un nodot tos tālāk. Ja nav atlikušās konkurences un tuvākajā laikā tirgū negrasās ienākt jauns dalībnieks, sāncensības un konkurences procesa aizsardzība ir svarīgāka nekā potenciālie efektivitātes radīti ieguvumi. Pēc EK domām izslēdzot rīcību, kas uztur, rada vai stiprina tirgus pozīciju, kas tuvojas monopolstāvoklim, parasti nevar attaisnot, pamatojot šo rīcību ar to, ka tā turklāt dod arī efektivitātes radītus ieguvumus⁹⁰.
- 164 Dominējoša uzņēmuma pienākums ir sniegt visus vajadzīgos pierādījumus, lai parādītu, ka tā rīcība ir objektīvi attaisnojama. Pēc tam EK, analizējot pret konkurenci vērsto darbību potenciālās sekas salīdzinājumā ar pamatotiem un ievērojamiem efektivitātes radītiem ieguvumiem, veic galīgo vērtējumu par to, vai šajā gadījumā attiecīgā rīcība ir bijusi objektīvi nepieciešama un vai tā nav radījusi kaitējumu patērētājam⁹¹.
- 165 Kā galvenos ieguvumus Rīgas pilsētas iedzīvotājiem no Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas modernizācijas, Getliņi norāda:
- 1) vienota cena visā pilsētā;
 - 2) vienots un ērts apkalpošanas serviss (vienots pašapkalpošanās portāls, klientu centri);
 - 3) 12 šķiroto atkritumu savākšanas laukumu nodrošināšana;
 - 4) 2500 šķiroto atkritumu savākšanas punktu nodrošināšana;
 - 5) efektīvāka loģistika: viens maršruts – viena iela (nodrošinot mazāk sastrēgumu);
 - 6) iespēja samazināt savu sadzīves atkritumu rēķinu, šķirojot atkritums (samazinājums līdz 50%);
 - 7) jauni videi draudzīgi atkritumu auto (samazinot CO2 izmešu daudzumu jeb vides piesārņojumu);
 - 8) jaunas konteineru novietnes un jauni personalizēti (RFID) konteineri;
 - 9) sakārtota Vecrīgas atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra (pazemes tipa konteineri Vecrīgā un tās apkārtnē).⁹²

⁹⁰ Komisijas paziņojums (2009/C 45/02), ¶30.

⁹¹ Turpat, ¶31.

⁹² Publisko izdevumu un revīzijas komisijas 05.06.2019. sēdei pievienotā prezentācija. Pieejama: [http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/ad8b71aeb0f983aac225840a0024ec97/\\$FILE/2019.06.05%20PPT_Saeima.ppt](http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/ad8b71aeb0f983aac225840a0024ec97/$FILE/2019.06.05%20PPT_Saeima.ppt)

- 166 Attiecībā uz pirmo argumentu (Vienota cena visā pilsētā) – pirmkārt, minētais ieguvums Pētījumā netiek pamatots ar ekonomiskiem aprēķiniem. Otrkārt, vienotas cenas ieviešana neattaisno tirgus situācijas izveidi, kurā izslēgta iespēja saņemt cenu piedāvājumu pakalpojumu sniedzēju konkurences apstākļos.
- 167 Attiecībā uz otro argumentu (Vienots un ērts apkalpošanas serviss) – nav skaidrots, kāds ir kvalitātes ieguvums no vienota apkalpošanas servisa nodrošināšanas. Ērtāku apkalpošanas servisu iespējams nodrošināt konkurences apstākļos, proti, lai nodrošinātu ērtu apkalpošanas servisu atkritumu radītājiem, nav nepieciešams likvidēt konkurenci.
- 168 Attiecībā uz trešo un ceturto argumentu (12 šķiroto atkritumu savākšanas laukumu izveide un 2500 šķiroto atkritumu savākšanas punktu izveide) – šobrīd atkritumu savākšanas laukumu un punktu apsaimniekošanu Rīgā nodrošināja esošie tirgus dalībnieki, ja attiecīgajā tirgū ir pieprasījums un normatīvi noteiktas prasības pēc konkrētās infrastruktūras paplašināšanas, nav pamats uzskatīt, ka tirgus dalībnieki to nevarētu piedāvāt. Līdz ar to var secināt, ka jaunu atkritumu šķirošanas punktu un laukumu izveide iespējama arī tirgū, kur eksistē konkurence.
- 169 Attiecībā uz piekto argumentu (Efektīvāka loģistika: viens maršruts – viena iela) – pirmkārt, jānorāda, ka jaunas sistēmas ietvaros atkritumu savākšanas transportlīdzekļu skaits būtiski nemainīsies (šobrīd aptuvenais transportlīdzekļu skaits ir 70-90, savukārt Koncesijas līgums paredz nodrošināt 80 transportlīdzekļus), attiecīgi, pieņemot, ka tiks nodrošināta efektīva transportlīdzekļu izmantošana, satiksmē esošo transportlīdzekļu skaits būtiski neatšķirsies no esošā un līdz ar to arī arguments par mazākiem sastrēgumiem tieši šī iemesla dēļ ir apšaubāms. Otrkārt, nav pamata uzskatīt, ka konkurences apstākļos esošā loģistika ir neefektīva no atkritumu radītāja skatupunkta. Treškārt, transportlīdzekļu kustības efektivitāte nav vērtēta atsevišķu atkritumu apsaimniekošanas zonu ietvaros, ja Rīgas pilsētā ir vairāk nekā viena atkritumu apsaimniekošanas zona.
- 170 Attiecībā uz sesto argumentu (Iespēja samazināt savu sadzīves atkritumu rēķinu, šķirojot atkritumus) – minētais ieguvums atkritumu radītājiem neizriet no izvēlēta rīcības modeļa, proti, jau šobrīd atkritumu radītājiem ir iespēja samazināt savu sadzīves atkritumu rēķinu, šķirojot atkritumus.
- 171 Attiecībā uz septīto un astoto argumentu (Jauni videi draudzīgi atkritumu auto un Jaunas konteineru novietnes un jauni personalizēti (RFID) konteineri) – uzskaitītos ieguvumus varētu nodrošināt, izstrādājot un ieviešot noteiktas prasības atkritumu apsaimniekotājiem, piemēram, izstrādājot prasības par videi draudzīgu atkritumu auto ieviešanu un specializēto konteineru izmantošanu u.c., tādā veidā varētu sakārtot un modernizēt atkritumu apsaimniekošanas sistēmu bez nepieciešamības pilnībā likvidēt konkurenci tirgū.
- 172 Attiecībā uz deviņto argumentu (Sakārtota Vecrīgas atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra) – Vecrīgas atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras sakārtošanu varētu nodrošināt, izstrādājot un ieviešot noteiktas prasības atkritumu apsaimniekotājiem, tādā veidā varētu sakārtot un modernizēt atkritumu apsaimniekošanas sistēmu bez nepieciešamības pilnībā likvidēt konkurenci tirgū.
- 173 KP nesaredz nevienu no izvēlēta rīcības modeļa izrietošu ieguvumu atkritumu radītājiem, kas pamatotu nepieciešamību slēgt koncesijas līgumu ar vienu tirgus dalībnieku par visu Rīgas pilsētas administratīvas teritorijas apsaimniekošanu uz 20 gadiem. Pat ja pastāvētu kāds ar efektivitāti pamatots ieguvums atkritumu radītājiem, kas izriet vienīgi no konkrēta izvēlēta rīcības modeļa, atgriežoties pie ceturta EK definētā kritērija, vēlreiz jāuzsver, ka, pilnībā likvidējot konkurenci, monopolstāvoklī esošajam tirgus dalībniekiem vairs nav nekādas motivācijas turpmāk radīt ar efektivitāti pamatotus ieguvumus un tos tālāk nodot atkritumu radītājiem.
- 174 Kopumā var secināt, ka liela daļa uzskaitīto efektivitātes radīto ieguvumu nav saistīti ar nepieciešamību likvidēt vai pat mazināt konkurenci tirgū. Proti, ir citas alternatīvas, kas,

nelikvidējot konkurenci tirgū, spētu nodrošināt uzskaitītos ieguvumus. Piemēram, izstrādājot un ieviešot noteiktas prasības atkritumu apsaimniekotājiem, varētu sakārtot un modernizēt atkritumu apsaimniekošanas sistēmu bez nepieciešamības likvidēt konkurenci tirgū. Šādā veidā ilgtermiņā tiktu nodrošināta gan efektīva konkurence, gan atkritumu apsaimniekošanas tirgus attīstība, no kā ieguvēji būtu visi pakalpojuma saņēmēji. Šajā sakarā uzsverams, ka KP jau iepriekš ir norādījusi uz savām bažām par atkritumu apsaimniekošanas tirgus attīstību Rīgā, veiktajā Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgus uzraudzībā secinot, ka *“tirgus modelis, kur notiek konkurence par tirgu, kas ir vairāk “ārkārtas modelis” un tiek izvēlēts, ņemot vērā tirgū pastāvošos specifiskos apstākļus, ilgtermiņā var novest pie tirgus būtiskas koncentrācijas, jo ļauj ilgstoši tirgū darboties tikai vienam apsaimniekotājam, kas var dot tam konkurences priekšrocības turpmākos iepirkumos. Tādējādi tādā tirgū kā, piemēram, Rīga, konkurences radīšana, ļaujot tirgū darboties vairākiem komersantiem, var būt efektīvāks līdzeklis, lai nodrošinātu konkurētspējīgu uzņēmumu attīstību ilgtermiņā.”*⁹³

10. Ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm

- 175 LESD 102. pants nosaka, ka *“[v]ienam vai vairākiem uzņēmumiem, kam ir dominējošs stāvoklis iekšējā tirgū vai būtiskā tā daļā, šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta kā nesaderīga ar iekšējo tirgu un tiktāl, ciktāl tā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.”*
- 176 17.04.2004. paziņojumā “Pamatnostādnes par [LESD 101. un 102. pantā] ietverto jēdzienu ietekme uz tirdzniecību”⁹⁴ EK norāda, ka LESD 102. pants ir piemērojams tādiem uzņēmumu horizontālajiem un vertikālajiem nolīgumiem un darbībām, kas *“var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm”*. No LESD 102. panta formulējuma un EST judikatūras izriet, ka ietekmi uz tirdzniecību nosaka, pamatojoties uz trim elementiem (kritērijiem) - *“tirdzniecība starp dalībvalstīm”, “var iespaidot”, “ievērojami”*.⁹⁵
- 177 Pirmkārt, ietekme uz tirdzniecību *“starp dalībvalstīm”* nozīmē, ka jābūt ietekmei uz pārrobežu saimniecisko darbību, kurā iesaistītas vismaz divas dalībvalstis. LESD 102. pants var būt piemērojams arī gadījumos, kad ietekme ir uz daļu no dalībvalsts teritorijas, ar nosacījumu, ka ietekme uz tirdzniecību ir ievērojama.⁹⁶ Lai noteiktu, ka konkrētajai darbībai ir ietekme starp dalībvalstīm, jāņem vērā sekas, ko rada ļaunprātīga rīcība attiecībā uz efektīvu konkurences struktūru iekšējā tirgū.⁹⁷ Vienlaikus, EST ir konstatējusi, ka nav nozīmes tam, vai darbība attiecas uz faktiski tirdzniecību starp dalībvalstīm, ja dominējošais uzņēmums cenšas likvidēt konkurentu no iekšējā tirgus, kad ir pierādīts, ka šāda likvidēšana ietekmēs konkurences modeļus iekšējā tirgū.⁹⁸
- 178 Otrkārt, tiesu praksē ir nostiprināts, ka ir pietiekams secinājums, ka tirgus dalībnieka ļaunprātīga rīcība *var* ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Attiecīgi EST neprasa pierādījumu tam, ka ļaunprātīga rīcība faktiski ir ietekmējusi tirdzniecību starp dalībvalstīm. Pietiek, ja ļaunprātīgā rīcība *“spēj”* radīt šādu ietekmi.⁹⁹ Tādējādi, ņemot vērā objektīvu tiesisko vai faktiski apstākļu kopumu, jābūt iespējai ar pietiekamu varbūtības pakāpi paredzēt, ka nolīgums vai prakse var tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli ietekmēt dalībvalstu savstarpējās

⁹³ KP Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgus uzraudzība (2016) 110. lpp, ¶9.

⁹⁴ EK 08.10.2006 ES OV C 384/22.

⁹⁵ Tulkojums no angļu valodas - *“the concept of “trade between Member States”, The notion of “may affect”, and the concept of “appreciability”*.

⁹⁶ EK 08.10.2006, ES OV C 384/22, ¶21.

⁹⁷ EST 08.10.1996. spriedums T-24/93 *Compagnie Maritime Belge*, ¶203.

⁹⁸ EST 14.02.1978. spriedums C-27/76 *United Brands*, ¶201.

⁹⁹ EST 09.11.1983. spriedums C-322/81 *Michelin*, ¶104; EST 07.10.1999. spriedums T-228/97 *Irish sugar*, ¶170.

- tirdzniecības struktūru un apdraudēt dalībvalstu vienotā tirgus mērķa sasniegšanu.¹⁰⁰
- 179 Visbeidzot, tiek vērtēta uzņēmumu rīcības nozīmība tirgū. Respektīvi, ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm nedrīkst būt nenozīmīga, un to galvenokārt novērtē, ņemot vērā uzņēmuma stāvokli attiecīgajā tirgū.¹⁰¹
- 180 No Lietā esošajiem materiāliem izriet, ka Pasūtītāja izsludinātais iepirkums bija ES mēroga.¹⁰² Arī Getliņi pārstāvji KP 18.06.2019. apmeklējuma laikā apstiprināja, ka izsludinātā konkursa mērķis bija piesaistīt citu ES dalībvalstu uzņēmumus, kuriem Koncesijas līguma izpildei nepieciešamās investīcijas būtu vieglāk piesaistāmas, jo to apgrozījums ir daudzkārt lielāks kā Latvijā reģistrētajiem atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem.¹⁰³ Tādējādi secināms, ka Getliņi rīkotais konkurss PPP ietvaros paredzēja potenciālu līgumpartneru – atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēju,- piesaisti no citām ES dalībvalstīm.
- 181 EK lietā AT.39759 – *ARA Foreclosure*¹⁰⁴ konstatēja LESD 102. panta pārkāpumu Austrijā dominējoša atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēja (vēsturiski monopola pozīcijas turētājs) ARA, darbībā, kur tas liedza citiem tirgus dalībniekiem piekļuvi savai infrastruktūrai. Tā kā tika konstatēta infrastruktūras neizvietojamība un cita starpā tika noslēgta piekļuve tirgum atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējam, kurš bija daļa no Vācijas grupas uzņēmuma, EK konstatēja pārkāpuma pārrobežu dimensiju.¹⁰⁵
- 182 EK lietā SA.46228 (2016/N) – Dalītas atkritumu savākšanas sistēmas attīstīšana – vērtēja Latvijas valsts atbalsta piešķiršanu sākotnējiem ieguldījumiem atkritumu apsaimniekošanas nozarē (NACE kods E.38 – atkritumu savākšana, apstrāde un izvietošana; materiālu pārstrāde).¹⁰⁶ Atbalsts paredzēts atkritumu dalītas savākšanas sistēmas attīstībai ar mērķi veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju.¹⁰⁷ Atbalsta pasākums paredz piešķirt atbalstu tiešo dotāciju veidā tirgus dalībniekiem, kas īsteno ieguldījumu projektus atkritumu apsaimniekošanas nozarē. Atbalsta pasākums rada ekonomiskas priekšrocības, jo tas saņēmējiem ļauj samazināt ieguldījumu izmaksas, kuras tiem citādi būtu jāsedz, lai attīstītu šāda veida projektus. Tādējādi tas var radīt vai draud radīt konkurences kropļojumus, atsevišķiem tirgus dalībniekiem, kuri shēmas ietvaros saņem atbalstu, dodot priekšroku attiecībā pret tiem, kuri to nesaņem. Tā kā atbalsta shēma sekmē ieguldījumus vienā konkrētā ekonomikas nozarē, pastāv arī konkurences kropļojumu risks nozaru līmenī, jo no shēmas izslēgtās nozares ir nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar nozari, kurai shēma ir paredzēta.¹⁰⁸
- 183 EK atkritumu apsaimniekošanas nozari un nozares tirgus dalībniekus vērtēja kā tādus, kas ir iesaistīti tirdzniecībā starp dalībvalstīm, un ka atbalsts varētu ietekmēt šo tirdzniecību starp dalībvalstīm.¹⁰⁹ Līdzīgi kā LESD 102. panta gadījumā, arī LESD 107. pants piemērojams saimniecisku darbību ietvaros, kuras iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- 184 Lai arī konkrētā konkursa (PPP izvēles procedūras) piedāvājumus iesniedza tikai Latvijā reģistrēti tirgus dalībnieki, nosakot Koncesijas līguma termiņu uz 20 gadiem, Rīgas pilsētas

¹⁰⁰ EST 21.01.1999. spriedums apvienotajās lietās C 215/96 un C-216/96 *Bagnasco v BNP and Others*, ¶47; EST 11.07.1985. spriedums C-42/84, *Remia BV and others*, ¶22.

¹⁰¹ EST 28.04.1998. spriedums C-306/96 *Javico*, ¶17; VT 01.04.1993. spriedums T-65/89 *BPB Industries and British Gypsum*, ¶138.

¹⁰² ES publisko iepirkumu vietne TED (Tenders Electronic Daily), pieejams: <https://ted.europa.eu/TED/notice/udl?uri=TED:NOTICE:337518-2018:TEXT:LV:HTML>

¹⁰³ KP 18.06.2019. sarunu protokols ar Getliņi pārstāvjiem.

¹⁰⁴ EK 20.09.2016. lēmums AT.39759 – *ARA Foreclosure*.

¹⁰⁵ Turpat, ¶120.

¹⁰⁶ EK 15.12.2016. lēmums SA.46228 (2016/N) – Latvija. Dalītas atkritumu savākšanas sistēmu attīstīšana.

¹⁰⁷ Turpat, ¶¶3–7.

¹⁰⁸ Turpat, ¶45.

¹⁰⁹ Turpat, ¶47.

pašvaldība šajā termiņā potenciāli noslēdz piekļuvi konkrētajam tirgum kā vietējiem, tā arī citu ES dalībvalstu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem.

- 185 Vienlaikus, vērtējot atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanas nozari, var ņemt vērā apsaimniekojamo mājsaimniecību (sadzīves atkritumu radītāju) skaitu un savācamo atkritumu daudzumu. Attiecīgi, veicot konkrētā pārkāpuma izvērtējumu, ir būtiski uzsvērt, ka Rīgas pilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā esošo iedzīvotāju skaits veido aptuveni vienu trešdaļu no kopēja Latvijas iedzīvotāju skaita¹¹⁰ un tādējādi aptver būtisku daļu no Latvijā apsaimniekojamo mājsaimniecību skaita.
- 186 Papildinot, Pētījumā¹¹¹ norādīts, ka Rīgas pilsētā radītais sadzīves atkritumu apjoms veido nepilnus 50% no Latvijā radītā sadzīves atkritumu apjoma. Turklāt – ja kvalitatīvie radītāji netiek sasniegti Rīgas pilsētā, tos nebūs iespējams sasniegt valsts griezumā, kas var rezultēties ES pārkāpuma procedūras ierosināšanā pret Latviju.
- 187 Ņemot vērā minēto, secināms, ka Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi darbības ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū, aptverot būtisku Latvijas un ES iekšējā tirgus daļu. Tādējādi konkrētajā gadījumā ir piemērojams LESD 102. pantā paredzētais dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums.

11. Secinājums par pierādījumiem par LESD 102. panta iespējamo pārkāpumu

- 188 Ņemot vērā iepriekš minēto, KP secina, ka tās rīcībā esošie pierādījumi liecina par iespējamu LESD 102. panta minētā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpumu Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi rīcībā nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā.
- 189 Rīgas pilsētas pašvaldība, izmantojot savu varu konkrētajā tirgū Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā un pieņemot lēmumu par publiskās un privātās partnerības procedūras piemērošanu, paredz vienu nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojuma sniedzēju Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, un pašai kopā ar tai piederošu kapitālsabiedrību Getliņi iesaistoties apsaimniekotāja Tīrīga darbībā. Tādā veidā tiek izslēgta konkurence nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanā un pārvadāšanā Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, liedzot vismaz 20 gadu periodā jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu konkrētajā tirgū un radot draudus efektīvai konkurences struktūrai ilgtermiņā.
- 190 Vienlaikus Koncesijas līguma rezultātā tiks ietekmēts arī ar konkrēto tirgu saistītais tirgus – sadzīves atkritumu pārstrādes tirgus un tirdzniecība. Minētā pārkāpuma rezultātā būtiski lielākus otrreizējo izejvielu apjomus pārstrādātājiem piedāvās viens tirgus dalībnieks (kas attiecībā uz PET pārstrādi ir uzskatāms par vertikāli integrētu – SIA “Eco Baltia vide” ietilpst koncernā, kas veic PET pārstrādi Latvijā), kamēr citu sadzīves atkritumu apsaimniekotāju pārstrādei piedāvātais apjoms būtiski samazināsies.
- 191 Tāpat KP jau šobrīd pirmšķietami secina, ka šāda Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi rīcība, pilnībā izslēdzot konkurenci konkrētajā tirgū uz 20 gadiem, nav ekonomiski attaisnojama LESD 102. panta kontekstā un ir iespējami konkurenci mazāk ierobežojuši veidi, kuru ietvaros ir iespējams efektīvi un konkurences apstākļos sniegt sadzīves atkritumu apsaimniekošanas un pārvadāšanas pakalpojumu Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas ietvaros.
- 192 Ņemot vērā minēto, KP secina, ka Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi rīcība liecina par LESD 102. pantā minētā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma iespējamo

¹¹⁰ Centrālās statistikas pārvaldes dati, pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/iedzivotaji/iedzivotaju-skaitis/galvenie-raditaji/iedzivotaju-skaitis-republikas-pilsetas>

¹¹¹ “Pētījums par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības perspektīvām” I sējums, SIA “Geo Consultants” un SIA “Konsorts”, 2018. gada septembris, 58. lpp.

pārkāpumu, kas ir pietiekami, lai būtu objektīvs pamats pagaidu noregulējuma piemērošanai.

12. Viedokļu izvērtējums

Saimnieciskās darbības veikšana

- 193 Gan Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi¹¹², gan Tīrīga¹¹³ norāda, ka atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma nodrošināšana jeb organizēšana, atbilstoši likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 1. punktam ir Rīgas pilsētas pašvaldības autonomā funkcija un tā nevar tikt traktēta kā saimnieciskā darbība.¹¹⁴ Kā norādīts Lēmumā, Koncesijas līguma saimnieciskās darbības raksturs izriet no pašvaldības izvēlētajā atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas veida, t.i. Koncesijas līguma, kas slēgts institucionālās publiskās partnerības ietvaros. Kamēr Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi, atsaucoties uz tiesu praksi¹¹⁵, pareizi norāda, ka tirgus dalībnieka statuss nosakāms atkarībā no darbības, kuru tas veic,¹¹⁶ gan Rīgas pilsētas pašvaldības darbība, slēdzot Koncesijas līgumu, gan Getliņi darbība, esot Rīgas pilsētas pašvaldības uz Vienošanās pamata piesaistītais sadarbības partneris Koncesijas līguma slēgšanā un izpildē, klasificējama kā saimnieciska rakstura.
- 194 Kā norādīts Lēmuma 97. rindkopā, Kopsabiedrības dibināšana, kas paredz Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi iesaisti, cita starpā, nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas pakalpojuma nodrošināšanā, norāda uz publiskās personas iesaisti komercdarījumos par pakalpojumu sniegšanu.
- 195 Vienlaikus adresējot Tīrīga viedokli pausto neizpratni par Lēmumā skaidroto saimnieciskās darbības elementu Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi darbībā¹¹⁷, īpaši akcentējot Lēmuma 99. rindkopā secināto, norādāms, ka saimnieciskā darbība no Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi puses Lietas ietvaros vērtējama kā darbību kopums, izvēloties privāto partneri un dibinot kopsabiedrību pakalpojumu sniegšanai, kur izrietoši kopsabiedrības ietvaros konkrētais pakalpojums ar Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi iesaisti arī tiek nodrošināts.
- 196 Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi apsvērumi, ka tie nevar tikt uzskatīti par tirgus dalībnieku, jo sadzīves atkritumu, tostarp nešķiroto un dalīto savākšanu un pārvaldīšanu faktiski veiks SIA “Clean R” un SIA “Eco Baltia Vide”, kuri arī saņems par to attiecīgu pakalpojuma maksu, savukārt Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi nekādu maksas daļu nesaņems un tādējādi attiecībā uz Rīgas pilsētas pašvaldību un Getliņi nav saskatāma būtiska saimniecisko darbību raksturojoša pazīme – atlīdzība, nav pamatots. Kā norādīts Lēmuma 91. rindkopā, peļņas faktiskai gūšanai nav izšķirošas nozīmes, lai darbībai piemistu saimnieciskas darbības daba un saimnieciskās darbības veicējs tiktu uzskatīts par tirgus dalībnieku. Vienlaikus norādāms, ka Akcionāru līgums paredz Rīgas pilsētas pašvaldībai un Getliņi ienākumus no dividendēm proporcionāli tā īpašumā esošo akciju skaitam,¹¹⁸ kas ir tieša no izveidotā sadarbības modeļa izrietoša peļņa.

¹¹² Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi 19.07.2019. viedoklis “par Konkurences padomes 2019.gada 19.jūlija paziņojumu Nr.2.2-5/643 par nodomu noteikt pagaidu noregulējumu lietā Nr. KL\2.2-5\19\14 “Par Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.pantā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA “Getliņi EKO” un Rīgas pilsētas pašvaldības darbībās” (turpmāk – Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedoklis)

¹¹³ Tīrīga 16.08.2019. viedoklī “par Konkurences padomes 2019.gada 19.jūlija paziņojumu Nr.2.2-5/643 par nodomu noteikt pagaidu noregulējumu lietā Nr. KL\2.2-5\19\14 “Par Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.pantā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA “Getliņi EKO” un Rīgas pilsētas pašvaldības darbībās”” (turpmāk – Tīrīga viedoklis)

¹¹⁴ Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedoklis [1.1] daļa, Tīrīga viedoklis ¶23-27.

¹¹⁵ Senāta 28.08.2009. lēmums SKA-736/2009 Rīgas brīvostas pārvalde, ¶4.

¹¹⁶ Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedoklis [1.1] daļa.

¹¹⁷ Tīrīga viedoklis ¶32.-34.

¹¹⁸ Akcionāru līguma 2.4.1. punkts.

- 197 Visbeidzot Tīrīga veiktā analogija¹¹⁹ Lietas apstākļiem ar apstākļiem *Bodson*¹²⁰ lietā šajā gadījumā nav piemērojama. *Bodson* lietā slēgtie koncesijas līgumi par konkrētā pakalpojuma sniegšanu starp komūnām un to izvēlētiem privātiem partneriem paredzēja pilnīgu tiesību nodošanu, kamēr Lēmuma 132. rindkopā norāda uz Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi pastāvīgu iesaisti pakalpojuma nodrošināšanā, ievērojot izvēlēto institucionālās publiskās un privātās partnerības modeli, tostarp, kopīgu lēmumu pieņemšanu.

Iespējamais pārkāpums un tā pierādīšana

- 198 Gan Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi, gan Tīrīga savā viedoklī norāda, ka KP nepareizi interpretē KL 30. pantu saistībā ar nosacījumu, kas paredz, ka KP rīcībā ir jābūt pierādījumiem, kas liecina par ES konkurences tiesību iespējamo pārkāpumu.
- 199 Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi viedoklī skaidrojis¹²¹, ka minētais nosacījums interpretējams kontekstā ar APL 195. pantā noteikto. Tā rezultātā KP ir pienākums pirmšķietami konstatēt LESD 102. panta pārkāpumu ar tādu ticamības pakāpi un pierādījumu esamību, kas atbilstu tās sagaidāmajam lēmumam. KP šādu vērtējumu nav veikusi.
- 200 KP tam nepiekrīt. Pagaidu noregulējuma mērķis ir nodrošināt, ka izmeklēšanas laikā netiek nodarīts būtisks un neatgriezenisks kaitējums konkurencei, kura novēršana varētu būt apgrūtināta brīdī, kad tiek pieņemts galīgais lēmums lietā. Tāpat pagaidu noregulējuma mērķis ir panākt, ka galīgais lēmums lietā ir efektīvs. Lai to sasniegtu ir nepieciešama pagaidu noregulējuma piemērošana Lietas izmeklēšanas iespējami sākotnējā stadijā. Savukārt, ja priekšnoteikums pagaidu noregulējuma piemērošanai būtu pārkāpuma pirmšķietama konstatēšana, tā pierādīšanas standartu pielīdzinot galīgā lēmuma pieņemšanai, tad pagaidu noregulējuma instruments kļūtu neefektīvs un faktiski neiespējami būtu to piemērot, sasniedzot tos mērķus, kam šis instruments paredzēts. Ievērojot minēto, KL 30. pantā pamatoti norādīts, ka KP rīcībā ir jābūt pierādījumiem, kas liecina par iespējamo ES konkurences tiesību pārkāpumu, nevis KP ir jāpierāda iespējamais pārkāpums.
- 201 KP arī noraida, ka KL 30. panta piemērošanā pēc analogijas būtu piemērojama judikatūra, kas attiecas uz APL 195. panta piemērošanu. Tiesa piemēro pagaidu noregulējumu tiesvedībā par galīgā lēmuma vai iestādes faktiskās rīcības tiesiskuma pārbaudi. Savukārt tiesvedības mērķis prioritāri nav lietas izmeklēšana, bet gan jau iegūto pierādījumu pārbaude. Līdz ar to arī pamatoti sagaidāms, ka tiesvedības procesā pierādīšanas standarts ir atšķirīgs no tā, ko piemēro iestāde lietas izmeklēšanas sākuma stadijā.
- 202 Savukārt Tīrīga viedoklī norāda¹²², ka KL 30. pants iztulkojams par pamatu ņemot Regulas 1/2003 8. pantā noteikto. Nepareiza KL 30. panta satura interpretācija liecina, ka KP Lietā ir izvēlējusies kļūdainu pierādīšanas standartu, kā rezultātā nav pamata piemērot pagaidu noregulējumu.
- 203 Lai gan KL 30. pants ieviests KL, ņemot vērā Regulas 1/2003 nosacījumus, tas nenozīmē, ka minētā panta interpretācijā izmantojams Regulas 1/2003 8. pantā noteiktais. Pirmkārt, Regulas 1/2003 8. pantā specifiski norādīts, ka tajā definētais pierādīšanas standarts attiecas uz Komisijas pieņemtajiem lēmumiem. Otrkārt, ar nacionālo tiesību normatīvo regulējumu nevar tikt piešķirtas tiesības dalībvalstij piemērot LESD. Tādējādi KL 30. panta regulējums ir ieviests, ņemot vērā dalībvalstīm piemītošās tiesības, kas norādītas Regulas 1/2003 5. pantā. Vienlaikus procesuālā kārtība šo tiesību īstenošanā ir atstāta dalībvalstu ziņā saskaņā ar dalībvalstu procesuālās autonomijas principu. Tādējādi, ciktāl tas attiecas uz dalībvalstu pilnvarām pieņemt

¹¹⁹ Tīrīga viedoklis ¶30.

¹²⁰ EST 04.05.1988. spriedums lietā C-30/87 Corinne Bodson v SA Pompes funèbres des régions libérées.

¹²¹ Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedoklis [2] daļa, 13.-14. lp.

¹²² Tīrīga viedoklis ¶3.-12.

lēmumus par LESD 101. un 102. panta pārkāpumiem, Regula 1/2003 neatspoguļo procedūru, kādā pieņemami dalībvalstu lēmumi. Papildus to apstiprina gan Izpildītāja viedoklī citētā likumprojekta anotācija¹²³, kas paredz, ka ar KL 30. pantu KL tiek papildināts ar LESD piemērošanas kārtību, gan arī citu dalībvalstu normatīvajā regulējumā ietvertie konkurences uzraudzības iestāžu pagaidu neregulējuma piemērošanas kritēriji¹²⁴. Tādējādi KP pamatoti piemērojusi pierādīšanas standartu, kas definēts KL 30. pantā.

Ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm

- 204 Gan Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi, gan Tīrīga norāda, ka Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi darbojas vienīgi atkritumu apglabāšanas tirgū, skaidrojot, ka Paziņojumā noteiktais Koncesijas līguma rezultātā veidojošais potenciālais ierobežojums uz tirdzniecību starp dalībvalstīm neeksistē, jo nacionālais normatīvais regulējums¹²⁵ aizliedz izvest atkritumus apglabāšanai ne tikai ārpus valsts, bet arī konkrētā atkritumu apsaimniekošanas reģiona, kuram pašvaldībā esošie sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēji ir piesaistīti ar mērķi novirzīt atkritumus apglabāšanai konkrētā poligonā.¹²⁶
- 205 Tāpat Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi ieskatā LESD 102. panta piemērošanai nepieciešamais ‘būtiskas ietekmes uz konkurenci’ kritērijs neizpildās, jo matemātisks aprēķins attiecībā uz Latvijā, kā arī konkrēti Rīgā esošo iedzīvotāju skaitu pret Eiropas Savienības kopējo iedzīvotāju skaitu norāda uz skaitliski niecīgu ES iekšējā tirgus daļu.¹²⁷ Papildus norādīts, ka Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi nenodarbojas ar sadzīves atkritumu savākšanas un transportēšanas pakalpojumu sniegšanu, tādējādi nevar tikt uzskatīts par dominējošā stāvoklī esošu tirgus dalībnieku Lēmuma 7. nodaļā definētajā tirgū.
- 206 Kā norādīts Lēmuma 10. nodaļā, Lietā ir konstatējama ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārveidošanas Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā tirgū. Tāpat KP noraida argumentu, ka Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi neveic saimniecisko darbību, jo tas neizriet no lietā konstatētajiem pierādījumiem par Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi iesaisti kopsabiedrības ikdienas darbā, tās izveidošanu un attiecīgi partnera izvēli institucionālās publiskās-privātās partnerības ietvaros.
- 207 Attiecīgi konkrētā tirgus noslēgšana konkurencei 20 gadu periodā tirgū, kurā iepriekš pastāvējusi konkurence, šajā laika periodā potenciāli liedzot attiecīgā pakalpojuma sniedzējiem gan vietējā, gan pārrobežu mērogā piekļuvi tirgum, norāda uz Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi tirgus varas ļaunprātīgu izmantošanu. Savukārt viedokļos pieminētais atkritumu apglabāšanas tirgus var tikt vērtēts kā saistītais tirgus.
- 208 Vienlaikus atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes datiem, 2019. gada sākumā Latvijas teritorijā reģistrēti 1 919 968 iedzīvotāji, no kuriem 632 614 reģistrēti Rīgā.¹²⁸ Attiecīgi, Rīgas iedzīvotāji sastāda aptuveni 1/3 no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita. Tādējādi attiecīgie dati liecina, ka vismaz 1/3 no Latvijā saražotajiem sadzīves atkritumiem arī veidojas tieši Rīgas administratīvajā teritorijā. Vienlaikus, ņemot vērā, ka tā ir valsts galvaspilsēta un iedzīvotāju

¹²³ Tīrīga viedoklis ¶7.

¹²⁴ Sk., piemēram, ECN rekomendācijas par dalībvalstu tiesībām piemērot pagaidu neregulējumu, kur skaidrots, ka standarts, kas saistīts ar vērtējumu par iespējamo pārkāpumu, dalībvalstīs definēts sākot no iespējamības, varbūtības līdz prezumpcijai (*possibility, probability, presumption*).

Pieejamas: https://ec.europa.eu/competition/ecn/recommendation_interim_measures_09122013_en.pdf

¹²⁵ AAL 21. panta pirmā daļa.

¹²⁶ Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedoklis [1.1] daļa, Izpildītāja viedoklis ¶23-27.

¹²⁷ Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi [1.2] daļa 10.-11. lpp.

¹²⁸ Centrālās statistikas pārvaldes dati - Iedzīvotāju skaits republikas pilsētās, novadu pilsētās un novados 2019. gada sākumā, pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/iedzivotaji/iedzivotaju-skaits/galvenie-raditaji/iedzivotaju-skaits-republikas-pilsetas>. Pēdējo reizi skatīts: 08.09.2019.

koncentrācija tajā, salīdzinot ar pārējo Latvijas teritoriju, ir nozīmīga, veidojošos sadzīves atkritumu daudzums pirmšķietami varētu būt vēl lielāks.

- 209 Sekojot Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi argumentācijai, apstākļi, ka Latvijā ir salīdzinoši mazs iedzīvotāju skaits attiecībā pret citām ES dalībvalstīm, nozīmētu, ka kritērijs par ietekmi ‘būtiskā tirgus daļā’ teju nekad nevarētu tikt izpildīts un, tādējādi - piemērots LESD 102. pants. No Eiropas Komisijas un EST tiesu prakses izriet, ka katras dalībvalsts teritorija *de facto* veido būtisku daļu no iekšējā tirgus, neatkarīgi to tās lieluma.¹²⁹ Savukārt, gadījumos, kad tirgus dalībnieks ieņem dominējošu stāvokli vienas dalībvalsts daļā, tā ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm nepieciešams vērtēt. Tā, piemēram, *Suiker Unie*¹³⁰ lietā kā būtiska daļa no tirgus tika konstatēta Vācijas dienvidu daļa, kamēr *Porto di Genova*¹³¹ lietā – ostas teritorija, kura uzskatāma par nozīmīgu ekonomiskās aktivitātes punktu.
- 210 Konstatējot tirdzniecības ierobežojumu, tostarp, ierobežotas tiesības uz uzņēmējdarbību, noslēgta tirgus gadījumā, priekšroka jādod kvantitatīvajiem vērtēšanas kritērijiem, t.i. tirgus lielums, atrašanās vieta un iedzīvotāju skaits, kurus izmanto, lai novērtētu būtisku ietekmi uz ES iekšējo tirdzniecību tikai dalībvalsts daļā.¹³² Vienlaikus arī EK Pamatnostādnēs par Līguma [101. un 102.] pantā ietverto jēdzienu “ietekme uz tirdzniecību”¹³³ norādīts – lai izvērtētu, vai tirgus dalībnieka rīcībai ir ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm gadījumos, kad šī tirgus dalībnieka dominējošais stāvoklis konstatējams noteiktā vienas dalībvalsts daļā, jāņem vērā attiecīgā tirgus lielums apjoma izteiksmē.¹³⁴
- 211 Līdzīgi, *Ambulanz Glöckner* lietā EST secināja, ka ekskluzīvas tiesības sniegt ātrās palīdzības pakalpojumus *Rheinland-Pfalz* apgabalā Vācijā veido būtisku konkurences ierobežojumu tirdzniecībai starp dalībvalstīm un, ņemot vērā attiecīgā tirgus ekonomiskās īpašības, ir pietiekama varbūtība, ka šī ekskluzivitāte faktiski liedz tirgus dalībniekiem, kas reģistrēti citās dalībvalstīs, uzsākt uzņēmējdarbību un/vai sniegt ātrās palīdzības transporta pakalpojumus šajā apgabalā.¹³⁵
- 212 Turklāt Pētījumā¹³⁶ norādīts, ka Rīgas pilsētā radītais sadzīves atkritumu apjoms veido nepilnus 50% no Latvijā radītā sadzīves atkritumu apjoma. Vēl vairāk – ja radītāji netiek sasniegti Rīgas pilsētā, tos nebūs iespējams sasniegt valsts griezumā, kas var rezultēties ES pārkāpuma procedūras ierosināšanā pret Latviju.
- 213 Ņemot vērā minēto, secināms, ka Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi ieņem dominējošu stāvokli nozīmīgā iekšējā tirgus daļā LESD 102. panta izpratnē un iespējami ļaunprātīgi izmanto šo dominējošo stāvokli veidā, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- 214 Vienlaikus norādāms, ka, atbilstoši EST *Stadt Halle* lietā¹³⁷ secinātajam, valsts iestāde [ar savām darbībām] nevar likt apšaubīt Kopienas noteikumu publiskā iepirkuma jomā galveno mērķi, proti, pakalpojumu sniegšanas brīvību un netraucētu konkurenci visās dalībvalstīs.¹³⁸ Tādējādi arī Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi, veicot savas autonomās funkcijas, ir pastāvīgs pienākums nodrošināt šī mērķa izpildi.

¹²⁹ EK 04.11.1988. lēmums IV/32.318, *London European – Sabena*, ¶16.

¹³⁰ EST 16.12.1975. spriedums apvienotajās lietās 40-48, 50, 54- 56, 111, 113 un 114-73 *Suiker Unie*, ¶448.

¹³¹ EST 10.12.1991. spriedums lietā C-179/90, *porto di Genova*, ¶15.

¹³² Anton Dinev, Francijas Augstākā tiesa pielāgo savu interpretāciju par ietekmes uz tirdzniecību jēdzienu, kas ietverts LESD 101. un 102. pants (Orange Caraibe), 31.janvāris, 2012, e-Competitions Bulletin January 2012, Art. N° 46285, ¶20.

¹³³ EK 08.10.2006 ES OV C 384/22.

¹³⁴ Turpat, ¶98.

¹³⁵ EST 25.10.2001. spriedums lietā C-475/99 *Ambulanz Glöckner*, ¶66.

¹³⁶ “Pētījums par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības perspektīvām” I sējums, SIA “Geo Consultants” un SIA “Konsorts”, 2018. gada septembris, 53. lpp.

¹³⁷ EST 11.01.2005. spriedums lietā C-26/03 *Stadt Halle*

¹³⁸ Par vienlīdzīgas attieksmes principu skat. EST 10.09.2009. spriedums lietā C-573/07 *Sea Srl*, ¶39

- 215 Tīrīga arī norāda, ka *ARA Foreclosure* lieta un *EK lieta par dalītās atkritumu savākšanas sistēmas attīstīšanu* nav attiecināmas uz Lietu, jo pārkāpuma konstatēšanai ir nepieciešams vērtēt Lietuvā esošos faktiskos apstākļus jeb konkrēti realizētu ierobežojumu, un nepietiek ar šāda ierobežojuma konkurenci varbūtību.
- 216 KP skaidro, ka potenciālas konkurenci ierobežojošas darbības no dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka puses kā pārkāpuma konstatēšanas pamats izriet ne tikai no EST prakses, bet arī pati LESD 102. panta definīcija sevī ietver šādu varbūtības elementu, nosakot, ka “(..) *šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta (..) ciktāl tā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm*”.¹³⁹ Līdz ar to šāds Tīrīga arguments uzskatāms par nepamatotu.

PPP uzraudzība

- 217 Viedoklī norādīts, ka PPP uzraugošās institūcijas savas kompetences ietvaros ir veikušas pārbaudes un sniegušas pozitīvus atzinumus, līdz ar to ne KP, ne jebkurai citai institūcijai vai privātpersonai nav pamata apšaubīt konkursa norises tiesiskumu un atbilstību normatīvo aktu prasībām.¹⁴⁰ Tāpat Viedoklī norādīts, ka KP nav likumdevēja tiesības pārvērtēt koncesijas līguma noslēgšanas maksimālā termiņa pamatotību, tostarp no ekonomiskā viedokļa. KP norāda, ka tā neierobežo Rīgas pilsētas pašvaldības funkciju realizēšanu, bet pašvaldībai, pieņemot lēmumus attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu, jāvērtē to ietekme uz konkurenci. Arī OECD norāda, ka neraugoties uz to, ka atkritumu apsaimniekošanas joma ir stingri regulēta, lai sasniegtu normatīvajos aktos noteiktos vides u.c. mērķus, jebkurā situācijā ir jāveic izvērtējums, vai attiecīgie mērķi var tikt sasniegti konkurenci neierobežojošā veidā.¹⁴¹
- 218 KP neapstrīd visu PPP uzraugošo institūciju sniegtos atzinumus, kurus tās sniegušas savas kompetences ietvaros, taču vienlaikus norāda, ka vienīgi KP kompetencē ir vērtēt tirgus dalībnieku rīcības atbilstību konkurences noteikumiem un konstatēt iespējamu konkurenci regulējošo normatīvo aktu pārkāpumu, tostarp, konstatēt LESD 102. panta pārkāpumu. Vienlaikus to, ka, īstenojot PPP, ir jāievēro ne tikai PPP jomas normatīvie akti, bet tam ir saistoši arī citi, tai skaitā konkurenci regulējošie normatīvie akti, norādījusi arī Finanšu Ministrija.¹⁴²

Novēlota Lietas ierosināšana

- 219 Viedoklī norādīts, ka Rīgas pilsētas pašvaldībai un Getliņi nav skaidrs, kādēļ KP Lietu par iespējamu LESD 102. panta pārkāpumu ir ierosinājusi vairāk kā divus gadus pēc tam, kad kļuva zināms, ka sadzīves atkritumu apsaimniekotājs tiks izvēlēts PPP procedūrā un ar to tiks slēgts Koncesijas līgums. KP norāda, ka vairākkārt¹⁴³ ir paudusi bažas par plānoto PPP, kā arī pieņemtā lēmuma iespējamo ietekmi uz konkurenci. Tāpat KP lūgusi skaidrot vairākus ar PPP saistītus apstākļus, lai panāktu, ka tiek nodrošināta godīga konkurence. Tostarp, KP norādījusi, ka pēc iepazīšanās ar Pētījumu nav guvusi pārliecību, ka tajā ir pietiekoši izvērtēta izvēlētās PPP ietekme uz konkurenci.

¹³⁹ Skat. arī Komisijas paziņojums — Norādījumi par Komisijas prioritātēm, piemērojot EK līguma 82. pantu dominējošu uzņēmumu ļaunprātīgai, izslēdzošai rīcībai, OJ C 45, 24.2.2009, 7–20 l.p.

¹⁴⁰ Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedoklis, 22. l.p.

¹⁴¹ Pieejams: OECD Waste Management Services (2013) <https://www.oecd.org/daf/competition/Waste-management-services-2013.pdf> 6.lp.

¹⁴² Finanšu Ministrijas 20.08.2019. vēstule Nr. 11-2/7-2/3830 “Par viedokļa sniegšanu”, adresēta SIA “Getliņi EKO”

¹⁴³ Piemēram, KP 14.02.2017. vēstule Nr. 1-11/189, KP 17.03.2017. vēstule Nr. 1-11/332, KP 28.04.2017 vēstule Nr. 1-11/569 “Par Rīgas domes plānoto publiskās un privātās partnerības līgumu atkritumu apsaimniekošanas jomā”, vēstules adresētas Rīgas domei un Rīgas domes mājokļu un vides departamentam

- 220 Attiecībā uz minētajām KP bažām Rīgas domes mājokļu un vides departamenta vides pārvalde jau 2017. gadā norādījusi¹⁴⁴, ka Rīgas pilsētas pašvaldība negrasās pārskatīt Pētījuma pamatnostādnes un uz tā izdarītos finanšu un ekonomiskos aprēķinus. Papildus minētajā vēstulē tika secināts, ka visas kompetentās iestādes, kuru atzinumu saņemšanas nepieciešamība izriet no PPP likuma, ir sniegušas pozitīvus atzinumus, līdz ar to KP viedoklis pašvaldībai nav saistošs. Cita starpā, Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi norāda, ka KP, ierosinot Lietu 18.07.2019. nevis 2017. gadā, ir rīkojusies pretēji Valsts pārvaldes likuma 10. panta piektajā daļā minētajam labas pārvaldības principam. KP noraida šādu apgalvojumu, jo KP Lietu ierosināja drīz pēc tam, kad tika noslēgts Koncesijas līgums¹⁴⁵ un apkopoti iegūtie pierādījumi.

Līdzšinējā situācija atkritumu apsaimniekošanā

- 221 Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedoklī minēts¹⁴⁶, ka Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) vairākkārt norādījusi, ka veids, kādā līdz šim īstenots atkritumu apsaimniekošanas pakalpojums Rīgas pilsētas reģionā nav atzīstams par normatīvajiem aktiem atbilstošu. Viedoklī norādīts, ka Rīgas pilsētas pašvaldībai bija pienākums minēto neatbilstību novērst, organizējot atkritumu apsaimniekošanu atbilstoši AAL noteiktajai kārtībai. Viedoklī apgalvots, ka, īstenojot PPP procedūru, Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi novērsīs Pētījumā identificētās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas problēmas. Vienlaikus norādīts, ka Rīgas pilsētas pašvaldība ir izpildījusi normatīvajos aktos noteiktās prasības arī attiecībā uz konkurences tiesībām, jo Koncesijas līguma noslēgšanā piedalījās vairāki tirgus dalībnieki, tādā veidā nodrošinot konkurenci “par tirgu”.
- 222 Lai gan 2016. gadā publicētajā Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgus uzraudzībā KP ir atsaukusies uz OECD apaļā galda diskusiju par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem (2003), kurās norādīts, ka “*efektīva ‘konkurence par tirgu’ nodrošina daudz veiksmīgāku resursu izmantošanu nekā ‘konkurence tirgū’*”, vienlaikus, norādot uz konkurencei negatīvām sekām ilgtermiņā, KP arī secinājusi, ka tas vairāk ir “ārķartas modelis”, kas potenciāli attaisnojams, ievērojot tirgus specifiku, teritorijās ar nelielu atkritumu apjomu un iedzīvotāju blīvumu. KP norādīja, ka tādā tirgū kā, piemēram, Rīga, konkurences radīšana, ļaujot tirgū darboties vairākiem komersantiem, var būt efektīvāks līdzeklis, lai nodrošinātu konkurētspējīgu uzņēmumu attīstību ilgtermiņā¹⁴⁷. Līdz ar to konkrētā tirgus modeļa izvēli atkritumu apsaimniekošanas jomā attaisno konkrētā tirgus situācija. KP ieskatā Pētījumā identificētās problēmas un atkritumu apsaimniekošanas nozarē sasniedzamos mērķus ir iespējams sasniegt arī citos, konkurenci neizslēdzošos veidos.

PPP īstenošana attiecībā uz vairākām atkritumu apsaimniekošanas zonām

- 223 Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi secina¹⁴⁸, ka KP ieskatā iespējamais pārkāpums izpaužas PPP procedūras organizēšanā pa visu Rīgas pilsētas administratīvo teritoriju, nevis teritorijas sadalīšana atkritumu apsaimniekošanas zonās. KP norāda, ka šādam Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedoklī izdarītajam secinājumam par Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas sadalīšanu vairākās atkritumu apsaimniekošanas zonās nav izšķirošas nozīmes, jo nodrošināt, kā tiek izpildītas LESD 102. panta prasības, ir paša dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka patstāvīga atbildība. Svarīgi, lai konkurences noteikumi objektīvi tiek ievēroti, un konkurence tirgū dominējošā tirgus dalībnieka rīcības dēļ netiek izslēgta vai kavēta.
- 224 Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedoklī vairākkārt uzsvērts, ka pašvaldības teritorijas

¹⁴⁴ Rīgas domes mājokļu un vides departamenta vides pārvaldes 28.03.2017. vēstule Nr. DMV-17-1060-nd

¹⁴⁵ Koncesijas līgums tika noslēgts 14.06.2019.

¹⁴⁶ Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedoklis, 28. lpp.

¹⁴⁷ Konkurences padomes Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgus uzraudzības noslēguma ziņojuma secinājumu un priekšlikumu 9.punkts. Pieejams: https://www.kp.gov.lv/oldfiles/38/citi%20Fatkritumu_tu.pdf

¹⁴⁸ Pasūtītāja viedoklis, 43. lpp.

dalījums atkritumu apsaimniekošanas zonās un veids, kādā pašvaldība izvēlas sadzīves atkritumu apsaimniekotāju, ir pašvaldības prerogatīva. KP to nepastrīd, taču atkāroti norāda, ka katrai pašvaldībai atkritumu apsaimniekošanas organizēšana jāveic veidā, kas ievēro konkurences noteikumus.

VII KAITĒJUMS KONKURENCĒI

- 225 Otrs kritērijs pagaidu noregulējuma piemērošanai saskaņā ar KL 30. pantu ir būtisks un neatgriezenisks kaitējums konkurencei, kas var rasties, ja pārkāpums netiek izbeigts. Tas, vai iespējamais pārkāpums var radīt būtisku kaitējumu konkurencei, vērtējams katrā konkrētajā gadījumā atsevišķi, izvērtējot lietas apstākļus. Vienlaikus, kaut arī tīri hipotētisku kaitējumu nevar ņemt vērā, nav nepieciešams pilnīgi droši noteikt, ka kaitējums ir nenovēršams¹⁴⁹.
- 226 Savukārt par neatgriezenisku kaitējumu konkurencei uzskatāms tāds kaitējums, kas tā neizbeigšanas gadījumā novestu pie tādām tirgus izmaiņām, ko būtu grūti atjaunot vai novērst¹⁵⁰. Kaitējumu var uzskatīt par neatgriezenisku pat tad, ja nav strukturālu vai juridisku šķēršļu šī kaitējuma novēršanai¹⁵¹.
- 227 Ja iespējamā pārkāpuma rezultātā var tikt ietekmēta tirgus struktūra, tas jau ietver sevī būtisku un neatgriezenisku kaitējumu, jo tirgus struktūras izmaiņu rezultātā notiek būtiskas izmaiņas sistēmā [ietvarā], kurā viss tirgus, tostarp tā dalībnieki, darbojas. Tā rezultātā var rasties pārmaiņas tirgū, kuras vēlāk, pieņemot galīgo lēmumu, var būt ļoti grūti izmainīt uz esošo tirgus situāciju¹⁵².
- 228 Konkrētajā gadījumā KP secina, ka iespējamais ES konkurences tiesību pārkāpums tā neizbeigšanas gadījumā radīs būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei.
- 229 Konkrētajā lietā Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi, kopā organizējot koncesijas procedūru, slēdzot un īstenojot to, kopā ar privāto partneri ir iesaistījušās saimnieciskajā darbībā nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā. Šīs procedūras ietvaros 06.06.2019. jau ir dibināta kopsabiedrība AS "Tīrīga", kā arī 14.06.2019. starp Getliņi un Tīrīga noslēgts Koncesijas līgums, kas paredz, ka turpmākos 20 gadus Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā vienīgais nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojuma sniedzējs būs Tīrīga.
- 230 Tīrīga uzsāka klientu līgumu pārslēgšanu mēneša laikā no Koncesijas līguma noslēgšanas brīža, tas ir, 15.07.2019., bet faktisko darbību plāno uzsākt no 15.09.2019.¹⁵³ Uzsākot līgumu pārslēgšanu, tiek uzsākts process, kura rezultātā šobrīd tirgū esošie tirgus dalībnieki būs spiesti pamest konkrēto tirgu Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi rīcības rezultātā, turklāt šāda situācija saglabāsies uz vismaz turpmākajiem 20 gadiem, liedzot iespēju jauniem tirgus dalībniekiem ienākt šajā tirgū.
- 231 Šāda dominējošā stāvokļa izveide tirgū, kurā līdz tam ir pastāvējuši konkurences apstākļi, ir būtisks tirgus struktūras ietekmēšana, pilnībā likvidējot jebkādu konkurenci konkrētajā tirgū. Tāpat jāņem vērā, ka šobrīd atkritumu radītājiem konkrētajā tirgū pastāv iespēja izvēlēties sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēju, savukārt brīdī, kad Tīrīga uzsāks pakalpojumu sniegšanu konkrētajā kā vienīgais pakalpojuma sniedzējs, šādas izvēles atkritumu

¹⁴⁹ EST prezidenta rīkojums lietā C-149/95, *Atlantic Container Line*, ¶38.

¹⁵⁰ Pirmās instances tiesas prezidenta rīkojums lietā T-184/01 R, *IMS Health* ¶¶128-129.

¹⁵¹ EST prezidenta rīkojums lietā C-481/01 P(R), *NDC Health*, 70¶

¹⁵² EST prezidenta rīkojums lietā C-149/95, *Atlantic Container Line*, ¶45.

¹⁵³ "Dienas Bizness" 11.07.2019. publikācija "Sadzīves atkritumus Rīgā turpmāk apsaimniekos Tīrīga", pieejams: <https://www.db.lv/zinas/sadzives-atkritumus-riga-turpmak-apsaimniekos-as-tiriga-488969>.

radītājiem vairs nebūs, tas būs spiests vismaz turpmākos 20 gadus saņemt pakalpojumu no Tīrīga.

- 232 Arī Koncesijas līguma izpildes uzsākšanas rezultātā nodarītais kaitējums ir uzskatāms par neatgriezenisku. Ievērojot, ka ienākšana un pakalpojuma sniegšanas uzsākšana konkrētajā tirgū prasa investīcijas, ir pamatoti uzskatīt, ka konkurences apstākļu nodrošināšana (ļauņprātīgas rīcības seku, kaitējuma novēršana) Lietas ietvaros pieņemtā galīgā lēmuma pieņemšanas brīdī nebūtu iespējama, līdz ar to kaitējums ir neatgriezenisks.
- 233 Vienlaicīgi konstatējams arī kaitējums atkritumu radītāju un valdītāju interesēm, kuriem ir liegta iespēja izvēlēties izdevīgāko un piemērotāko atkritumu apsaimniekotāju konkurences apstākļos, kas sniedz dažādību cenas, pakalpojuma sniegšanas nosacījumu un kvalitātes ziņā, un kas līdz ar Koncesijas līguma noslēgšanu tiem ir liegta.¹⁵⁴
- 234 Turklāt atkritumu radītāji un valdītāji nevar gaidīt līdz KP galīgā lēmuma pieņemšanai, jo to tiesiskais stāvoklis līdz ar Koncesijas līguma noslēgšanu izmainās nekavējoties.¹⁵⁵ Atbilstoši AAL 16. panta pirmajai daļai sadzīves atkritumu radītājam un valdītājam ir pienākums piedalīties pašvaldības organizētajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanā, noslēdzot līgumu par pakalpojumu sniegšanu ar atkritumu apsaimniekotāju, kurš ir noslēdzis attiecīgu līgumu ar pašvaldību. Pienākuma piedalīties pašvaldības organizētajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanā izpilde ir pastiprināta ar administratīvo atbildību saskaņā ar Latvijas administratīvo pārkāpuma kodeksa 75. pantu, nosakot fiziskām personām naudas sodu līdz 700 EUR, savukārt juridiskām personām līdz 1400 EUR.
- 235 Tādējādi KP rīcībā ir pierādījumi, ka, uzsākot izpildīt Koncesijas līgumu, efektīva konkurence nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū tiks izbeigta un nomainīta pret tirgus darbību monopola apstākļos, kā rezultātā tirgus dalībniekiem, kuri nav noslēguši atkritumu apsaimniekošanas līgumus ar Rīgas pilsētas pašvaldību sākot ar 15.09.2019., ir jāpamet tirgus. Tā rezultātā notiks izmaiņas tirgū, kas ietekmēs tā esošo struktūru. Arī EK ir secinājusi, ja tirgus dalībnieks pamet konkrēto tirgu, tad to var uzskatīt par būtisku un neatgriezenisku kaitējumu, kas var tikt atrisināms steidzamā kārtībā, piemērojot pagaidu noregulējumu¹⁵⁶.
- 236 Ņemot vērā iepriekš minēto, KP secina, ka konkrētajā gadījumā iespējamā LESD 102. panta pārkāpuma neizbeigšanas rezultātā radīsies būtisks un neatgriezenisks kaitējums konkurencei, kas prasa pagaidu noregulējuma piemērošanu.

13. Viedokļu izvērtējums

- 237 Tīrīga viedoklī norāda¹⁵⁷, ka KP kļūdaini iespējamo kaitējumu vērtējusi 20 gadu perspektīvā. Pagaidu noregulējuma piemērošanas kontekstā iespējamais pārkāpums vērtējams periodā, kas ir ekvivalents laikam, kas paredzēts KP pārkāpuma lietas izmeklēšanai jeb divu gadu periodam. Turklāt arī šādā situācijā ir pārsteidzīgi pieņemt, ka pēc diviem gadiem konkrētajā tirgū konkurencē nevarēs piedalīties jebkurš cits atkritumu apsaimniekotājs no Latvijas vai citām valstīm.
- 238 Piemērojot pagaidu noregulējumu, ir jāmeklē risinājums, kas nodrošina, lai tirgus izmaiņas nebūtu neatgriezeniskas, tai pat laikā aizsargājot sabiedrības interesi nekavējoties izbeigt iespējamo pārkāpumu¹⁵⁸. Turklāt pagaidu noregulējuma piemērošanas priekšnoteikums ir neatgriezenisks un būtisks kaitējums konkurencei, kas ir konstatējams, ja tirgus struktūrā paredzamas negatīvas izmaiņas un kuras nevarētu efektīvi novērst ar galīgo lēmumu. Neatkarīgi

¹⁵⁴ Skat. arī: EST prezidenta 28.02.1984. rīkojumu lietās 228/82 R un 229/82 R, *Ford Werke*, ¶42.

¹⁵⁵ Turpat, ¶44.

¹⁵⁶ EK 03.07.2001. lēmums D3/38.044, *IMS HEALTH*, ¶189.

¹⁵⁷ Tīrīga viedoklis ¶37.-40.

¹⁵⁸ Pirmās instances tiesas prezidenta rīkojums lietās T-24/92 R un T-28/92 R, *Mars/Langlese*, ¶30

no laika perioda, kādā konkrētas darbības plānots īstenot, kaitējuma tūlītējais raksturs jau izriet no tirgus struktūras izmaiņām. Tādējādi, vērtējot pagaidu noregulējuma piemērošanas nepieciešamību, nozīme ir vēlāk pieņemtā galīgā lēmuma efektivitātes nodrošināšanai.

VIII TIESISKAIS PIENĀKUMS

- 239 Ņemot vērā, ka Lietā esošie pierādījumi liecina par iespējamo LESD 102. panta pārkāpumu Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi darbībās, un šā pārkāpuma neizbeigšana var nodarīt būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei, ir nepieciešams nodrošināt KP galīgā lēmuma par Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi darbības atbilstību LESD 102. pantam efektivitāti.
- 240 Koncesijas līguma izpildes uzsākšana novedīs pie būtiskām konkrētā tirgus konkurences struktūras izmaiņām un kaitējuma konkurencei atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū, pirms KL 27. pantā noteiktajā termiņā KP Lietā pieņemtu lēmumu pēc būtības atbilstoši KL 8. panta pirmajai daļai. Līdz ar to KP galīgā lēmuma efektivitātes nodrošināšanai konkrētajā tirgū pastāvošais konkurences līmenis ir saglabājams.
- 241 KP konstatē, ka atbilstoši Lēmuma 109. rindkopā norādītajam Koncesijas līguma priekšmeta tvērums ir plašāks par Lietā noteikto konkrēto tirgu. Tādējādi, KP secina, ka Lēmuma ietvarā nodalāmas divas atsevišķas no Koncesijas līguma priekšmeta izrietošas funkcijas – (i) nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojums (Koncesijas līguma 11.1.4. un 11.1.5.punkts) un (ii) nepieciešamās tehnikas nodrošināšana un infrastruktūras izveide (Koncesijas līguma 11.1.1-11.1.3.punkti).
- 242 Tādējādi, KP secina, ka Koncesijas līguma priekšmetā ietvertais konkurenci ierobežojošais noteikums attiecināms uz nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu Lietā definētajā konkrētajā tirgū.

Koncesijas līguma izpildes apturēšana

- 243 Ņemot vērā iepriekš minēto, konkurences līmeņa saglabāšana konkrētajā gadījumā sasniedzama, apturot Koncesijas līguma darbību, ciktāl tā darbība skar nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgu. Vienlaicīgi Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi viedoklī norāda, ka no AAL 16. panta pirmās daļas un AAL 18. panta astotās daļas izriet, ka Koncesijas līguma noslēgšana trīs mēnešu laikā uz likuma pamata izbeidz spēkā esošos atkritumu apsaimniekošanas līgumus, kuri noslēgti starp atkritumu radītājiem un atkritumu apsaimniekotājiem un attiecīgi līgumus starp pašvaldību un atkritumu apsaimniekotājiem. Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi norāda, ka Koncesijas līguma apturēšanas gadījumā neviens sadzīves atkritumu apsaimniekotājs sākot no 15.09.2019. nebūs tiesīgs izvest sadzīves atkritumus.
- 244 Lai novērstu minētās bažas, KP secina, ka pienākums uzliedzams apturēt Koncesijas līguma izpildi no tā noslēgšanas brīža, ciktāl tā darbība skar nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgu. Šādos apstākļos LESD 102.panta ievērošanas nodrošināšanai Rīgas pilsētas pašvaldībai zūd pamats uzteikt pirms Koncesijas līguma noslēgšanas spēkā esošos līgumus par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Rīgas pilsētā. Tāpat zūd pamats atkritumu apsaimniekošanas līgumiem, kurus noslēdzis sadzīves atkritumu radītājs vai valdītājs un sadzīves atkritumu apsaimniekotājs, un kuri bija spēkā pirms Koncesijas līguma noslēgšanas, zaudēt spēku AAL 18.panta astotā daļā noteiktajā kārtībā.
- 245 Lai nodrošinātu pagaidu noregulējuma efektivitāti Rīgas pilsētas pašvaldībai un Getliņi

vienlaicīgi uzliekams pienākums atturēties no darbībām konkrētajā tirgū, kuru sekas pielīdzināmas Lēmumā konstatētajam LESD 102. panta iespējamam pārkāpumam.

Informēšanas pienākums

- 246 Apstākļos, kad Koncesijas līguma izpilde ir apturēta no tā noslēgšanas brīža, lai nodrošinātu konkurences līmeņa saglabāšanu konkrētajā tirgū Rīgas pilsētas pašvaldībai ir uzliekams pienākums nekavējoties, bet ne vēlāk kā līdz 12.09.2019. atsaukt atkritumu apsaimniekošanas līgumu uzteikumus, kuri nosūtīti atkritumu apsaimniekotājiem, ar kuriem bija spēkā esoši atkritumu apsaimniekošanas līgumi pirms Koncesijas līguma noslēgšanas. Minētā pienākuma izpilde vienlaicīgi vērsta uz iespēju nodrošināt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma nepārtrauktību, pienākot 15.09.2019.
- 247 Tāpat Rīgas pilsētas pašvaldībai uzliekams pienākums nekavējoties, bet ne vēlāk kā līdz 12.09.2019. informēt atkritumu radītājus¹⁵⁹ tās administratīvajā teritorijā par sadzīves atkritumu apsaimniekotājiem, ar kuriem Rīgas pilsētas pašvaldībai bija spēkā esoši līgumi pirms Koncesijas līguma noslēgšanas, un ar kuriem atkritumu radītāju atkritumu apsaimniekošanas līgumi, kuri noslēgti pirms Koncesijas līguma noslēgšanas, vairs nezaudē spēku Koncesijas līguma noslēgšanas dēļ.

Konkurences noteikumu ievērošanas plāns

- 248 Konkrētajā lietā KP konstatēja, ka Rīgas pilsētas pašvaldība ilgstoši nav ņēmusi vērā KP rekomendācijas par konkurences saglabāšanu un nodrošināšanu nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas tirgū. Minētais ir novedis pie Lietas ierosināšanas par LESD 102. panta iespējamo pārkāpumu un Lēmuma pagaidu noregulējumu pieņemšanas. Lai turpmāk nodrošinātu konkurences noteikumu ievērošanu, Rīgas pilsētas pašvaldībai un Getliņi konkrētajā gadījumā ir pienākums nekavējoties, bet ne vēlāk kā līdz 12.11.2019. iesniegt KP plānu, kādā Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi nodrošina konkurences noteikumu ievērošanu sabiedrības interesēs nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas tirgū.

14. Samērīgums un interešu līdzsvars

- 249 Atbilstoši EST tiesu praksei pagaidu noregulējumam ir jābūt pamatotam ar galīgā lēmuma pieņemšanas efektivitātes nodrošināšanu un noteiktam tikai apjomā, kas ir nepieciešams minētā mērķa sasniegšanai¹⁶⁰. Līdz ar to pagaidu noregulējumam ir jābūt gala lēmuma, kuru lietā pieņemtu KP, iespējamā tvēruma ietvaros.¹⁶¹ Pagaidu noregulējuma samērīgums izvērtējams, samērojot sabiedrības interesi novērst būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei pret pagaidu noregulējuma iespējamo ietekmi uz tā adresātu.¹⁶²
- 250 KP secina, ka ar pagaidu noregulējumu noteiktie tiesiskie pienākumi ir samērīgi.
- 251 No vienas puses pagaidu noregulējums ir nepieciešams, lai nodrošinātu KP galīgā lēmuma pieņemšanas efektivitāti. Ja ar pagaidu noregulējumu tiesiskie pienākumi netiktu noteikti, tad Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi darbības iespējamais aizliegums, kuru paredzētu KP galīgajā lēmumā, būtu neefektīvs, jo šāds lēmums nevarētu novērst jau radušos kaitējumu konkurencei. No otras puses KP secina, ka, ņemot vērā iespējamā pārkāpumu būtību, uzliktie tiesiskie pienākumi neuzliek uz Rīgas pilsētas pašvaldību vai Getliņi pārmērīgus ierobežojumus.

¹⁵⁹ Atkritumu radītāja jēdziens ietver arī valdītājus un AAL 18. panta devītajā daļā minētās personas.

¹⁶⁰ EST 17.01.1980. lēmums lietā 792/79, *Camera Care*, ¶18.

¹⁶¹ EST prezidenta 28.02.1984. rīkojumu lietās 228/82 R un 229/82 R, *Ford Werke*, ¶19.

¹⁶² EST prezidenta lēmums lietā C-149/95, *Atlantic Container Line*, ¶52.

- 252 Pirmkārt, ar pagaidu noregulējumu noteiktie tiesiskie pienākumi ir ierobežoti tikai ar nepieciešamo būtiska un neatgriezeniska kaitējuma novēršanu. Tas ir tā iemesla dēļ un ņemot vērā Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedokli, ka atbilstoši AAL 16. panta pirmās daļas un AAL 18. panta astotās daļas nosacījumiem, jauna līguma noslēgšana ar atkritumu apsaimniekotāju izbeidz uz likuma pamata iepriekš noslēgtos līgumus starp atkritumu radītājiem un atkritumu apsaimniekotājiem un attiecīgi līgumus starp pašvaldību un atkritumu apsaimniekotājiem. Lai minētās sekas novērstu un saglabātu tirgū pastāvošu konkurenci, Koncesijas līguma izpilde ir apturama no tā noslēgšanas brīža, ciktāl tas ietekmē konkrēto tirgu.
- 253 KP arī secina, ka AAL noregulē gadījumus, kuros pašvaldībai sadzīves, tostarp nešķiroto un dalīto, atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū būtu pamats noslēgt līgumu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu ar vairāk kā vienu pakalpojumu sniedzēju, ja tas ir ekonomiski pamatoti un ir pienākums nodrošināt efektīvu konkurenci. No Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedokļa izriet, ka noslēgtais Koncesijas līgums nevar būt spēkā un izpildāms vienlaicīgi ar līgumiem par atkritumu apsaimniekošanu, kuri bija spēkā pirms Koncesijas līguma noslēgšanas. Šādos apstākļos KP norāda, ka no LESD 102. panta izrietošo pienākumu izpilde nevar tikt ierobežota ar atkritumu apsaimniekošanas nozares regulējumu dalībvalsts līmenī. Pretējā gadījumā atsaukšanās uz nozares regulējumu ļautu apiet vai ignorēt LESD 102. panta noteiktās prasības, kā arī nonivelētu garantiju darboties un attīstīties tirgū vienlīdzīgas un nekavētas konkurences apstākļos.
- 254 Līdz ar to konkrētajā gadījumā būtiska un neatgriezeniska kaitējuma konkurencei novēršanai un konkurences līmeņa saglabāšanai piemērotākais un atbilstošākais pagaidu noregulējuma līdzeklis ir Koncesijas līguma izpildes apturēšana no tā noslēgšanas brīža, ciktāl tā darbība skar nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu (Koncesijas līguma 11.1.4. un 11.1.5. punkti).
- 255 Vienlaicīgi, Koncesijas līgums netiek apturēts daļā, kas skar SAAS sistēmas ieviešanu daļā par nepieciešamās tehnikas nodrošināšanu un infrastruktūras izveidi (Koncesijas līguma 11.1.1-11.1.3. punkti).

15. Viedokļu izvērtējums

- 256 Rīgas pilsētas pašvaldība un Getliņi viedoklī norāda¹⁶³, ka pagaidu noregulējuma piemērošana neatbildīs ne Lēmuma adresātu, ne trešās personas, ne arī sabiedrības interesēm, jo visiem šiem subjektiem KP piemērotais pagaidu noregulējums radīs kaitējumu. To norāda arī Tīrīga¹⁶⁴. Papildus Tīrīga norāda¹⁶⁵, ka ar pagaidu noregulējumu nevar tikt aizsargātas konkurentu intereses. Tāpat ar pagaidu noregulējumu nevar tikt aizskartas trešās personas tiesības uz īpašumu atbilstoši Satversmes 105. pantam.
- 257 KP, piemērojot pagaidu noregulējumu, aizstāv sabiedrības intereses efektīvi nodrošināt brīvas, godīgas un vienlīdzīgas konkurences apstākļus visās tautsaimniecības nozarēs, tostarp nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas ietvaros. Arī atbilstoši EST tiesu praksei noteiktos apstākļos sabiedrības interese saglabāt un nodrošināt efektīvu konkurenci konkrētajā tirgū prasa pieņemt konkurenci aizsargājošus pasākumus, kas var skart lietas dalībnieku tiesības, kuru rīcība vēl tiek izmeklēta¹⁶⁶.
- 258 Pieļaujot Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi plānotās tirgus struktūras izmaiņas, tas radītu situāciju, kas nav pieļaujama sabiedrības interesēs un nepieņemamā veidā apdraudētu visu

¹⁶³ Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi viedoklis [2] daļa, 15. lp.

¹⁶⁴ Tīrīga viedoklis ¶48

¹⁶⁵ Tīrīga viedoklis ¶41.-43, ¶46.-47

¹⁶⁶ Pirmās instances tiesas prezidenta rīkojums lietā T-184/01, *IMS Health*, ¶141.

konkurences sistēmu tirgū, pagaidu noregulējumu nepieņemot¹⁶⁷. Tādējādi, neatkarīgi no Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi un Tīrīga rīcības individuālā ierobežojuma, šāds ierobežojums ir samērīgs, salīdzinājumā ar pretī stāvošo sabiedrības interesi efektīvi novērst būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei.

IX TIESISKĀ PIENĀKUMA IZPILDE

- 259 Pagaidu noregulējuma pieņemšanas mērķis ir nodrošināt KP galīgā lēmuma Lietā izpildes efektivitāti. Minētā mērķa sasniegšana dod pamatu nodrošināt ar pagaidu noregulējumu noteiktā tiesiskā pienākuma izpildi piespiedu kārtā, ja tas netiek izpildīts labprātīgi.
- 260 Atbilstoši KL 30. panta piektajai daļai ar lēmumu par pagaidu noregulējumu uzlikto saistošo noteikumu piespiedu izpildi veic atbilstoši KL 8.¹ pantā attiecībā uz tiesisko pienākumu piespiedu izpildi noteiktajai kārtībai.
- 261 KL 8.¹ panta pirmā daļa nosaka, ja tiesiskais pienākums netiek pildīts, KP var veikt tiesiskā pienākuma izpildi piespiedu kārtā ar piespiedu naudas palīdzību APL noteiktajā kārtībā, ciktāl šis likums nenosaka citu kārtību.
- 262 Saskaņā ar KL 8.¹ panta otro daļu, kas nosaka, ka par tiesiskā pienākuma piespiedu izpildi adresātu brīdina rakstveidā, KP brīdina Rīgas pilsētas pašvaldību un Getliņi par tiesiskā pienākuma, kas uzlikts ar šo Lēmumu piespiedu izpildi, ja Rīgas pilsētas pašvaldība tiesiskais pienākums netiek izpildīts.
- 263 Atbilstoši KL 8.¹ panta piektajai daļai piespiedu naudas apmēru nosaka līdz pieciem procentiem no Rīgas pilsētas pašvaldības un Getliņi pēdējā finanšu gada vidējā vienas dienas neto apgrozījuma par katru dienu, bet ne mazāk kā 250 *euro* par katru dienu līdz tiesiskā pienākuma izpildei.

Pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 102. pantu, Konkurences likuma 30. panta pirmo un otro daļu, 8.¹ panta otro daļu, Padomes 16.12.2002. Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences tiesību īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā, 5. pantu, Administratīvā procesa likuma 13. un 66. panta pirmo daļu, Konkurences padome

nolēma:

1. Uzlikt Rīgas pilsētas pašvaldībai un SIA "Getliņi EKO" pienākumu nekavējoties apturēt 14.06.2019. koncesijas līguma "*Par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu*" izpildi no noslēgšanas brīža daļā, kas skar nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu.
2. Uzlikt Rīgas pilsētas pašvaldībai un SIA "Getliņi EKO" pienākumu atturēties no darbībām, kuras pielīdzināmas lēmumā konstatētajam Līguma par Eiropas Savienības darbību 102. panta iespējamam pārkāpumam.
3. Uzlikt Rīgas pilsētas pašvaldībai pienākumu nekavējoties, bet ne vēlāk kā līdz 12.09.2019. atsaukt atkritumu apsaimniekošanas līgumu uzteikumus, kuri nosūtīti atkritumu apsaimniekotājiem, ar kuriem bija spēkā esoši atkritumu apsaimniekošanas līgumi pirms

¹⁶⁷ Sal. EK 18.08.1982 lēmumu lietā IV/30.696, *Ford Werke AG*, ¶42.

14.06.2019. koncesijas līguma “*Par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu*” noslēgšanas.

4. Uzlikt Rīgas pilsētas pašvaldībai pienākumu nekavējoties, bet ne vēlāk kā līdz 12.09.2019. informēt atkritumu radītājus tās administratīvajā teritorijā par sadzīves atkritumu apsaimniekotājiem, ar kuriem Rīgas pilsētas pašvaldībai bija noslēgti līgumi pirms 14.06.2019. koncesijas līguma “*Par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu*” noslēgšanas.
5. Uzlikt Rīgas pilsētas pašvaldībai un SIA “Getliņi EKO” pienākumu nekavējoties, bet ne vēlāk kā līdz 12.11.2019. iesniegt Konkurences padomē plānu, kādā Rīgas pilsētas pašvaldība un SIA “Getliņi EKO” nodrošina konkurences noteikumu ievērošanu nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū.
6. Lēmums par pagaidu noregulējumu ir spēkā līdz brīdim, kad stājas spēkā Konkurences padomes galīgais lēmums lietā.

Saskaņā ar Konkurences likuma 30. panta trešo daļu Konkurences padomes lēmumu par pagaidu noregulējumu procesa dalībnieks, attiecībā uz kuru izdots pagaidu noregulējums, var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā 10 dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Saskaņā ar Konkurences likuma 31. panta otro daļu lēmuma par pagaidu noregulējumu pārsūdzēšana neaptur pagaidu noregulējuma spēkā esamību un izpildi.

Ar šo lēmumu uzlikto tiesisko pienākumu labprātīgas neizpildes gadījumā pēc tiesiskā pienākuma izpildei noteiktā termiņa beigām atbilstoši Konkurences likuma 8.¹ pantam Konkurences padome var uzsākt tiesisko pienākumu piespiedu izpildi, izdodot izpildrīkojumu un piemērojot piespiedu naudu. Piespiedu izpilde tiks veikta uz izpildrīkojuma adresāta rēķina. Saskaņā ar Konkurences likuma 8.¹ panta otro daļu brīdinājums nav pārsūdzams.

Priekšsēdētāja

S.Ābrama

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija.